

TC
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

“İRFAN TANRIVERDİ”

" ORTAOKULDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ
DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI"
(VAN İL ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
“Doç. Dr. Hamdi Alper Güngörmüş”

AĞRI-2016

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmenliğine göre hazırlanan “Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarını Karşılaştırılması” adlı tezin kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterildiğini taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim

/ /2016

İrfan TANRIVERDİ

ÖZET

ORTAOKULDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

İrfan TANRIVERDİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ

2016, sayfa-63

Jüri: Doç. Dr. Murat TAŞ

Doç. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ

Yrd. Doç. Dr. Yaşar ÇORUH

Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine bakış açıları incelenmiş, elde edilen sonuçlara uygun olarak öneriler getirilmiştir. 2014-2015 eğitim öğretim yılında Van il merkezinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri örneklem grubu olarak alınmıştır. Araştırma, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı genel ortaokul ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları incelenerek aradaki farkın belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma sürecinde 739 öğrenciye anket uygulanmıştır. Güllü ve Güçlü (2009) tarafından 600 öğrenciye uygulanarak geliştirilen tutum ölçeği 11 madde olumlu ve 24 madde olumsuz olmak üzere toplam 35 maddeden oluşmaktadır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerden, ikinci bölüm ise Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden oluşmaktadır.

Elde edilen bilgi ve veriler, SPSS-21 programına işlenmiştir. Daha önceden geliştirilmiş olan ölçeğin yapısının doğrulanması için DFA analizi LISREL paket programı kullanılarak yapılmıştır. Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının düzeylerine betimsel istatistikler (ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık) ile bakılmıştır. Öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin dağılımlara göre tutumları arasındaki farklılıklara bakılmadan önce uç değerler ve kayıp veriler incelenmiştir. Tutum düzeylerinin normal dağılımına Kolmogorov-Simironov Z testi ile bakılmıştır. Farklı değişkenler göz önüne alınarak öğrencilere uygulanan anket sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde özel okullarda okuyan öğrencilerin

genel okullarda okuyan öğrencilere oranla beden eğitimi tutumlarının daha düşük olduğu görülmüştür. Beden eğitimi dersinin akademik başarıyı azaltan bir ders olmadığı aksine sportif başarının TEOG sınavında ek puanla ödüllendirilmesi gerektiği öneri olarak sunulmuştur.

ABSTRACT

COMPARİNG STUDENTS ATTİTÜDE ABOUT PHYSİCAL EDUCATION WHO HAVE BEEN STUDYİNG İN SECONDARY SCHOOL

İrfan TANRIVERDİ

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ

2016, page-63

Jury: Assoc. Prof. Dr. Murat TAŞ

Assoc. Prof. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ

Asist. Prof. Yaşar ÇORUH

In this reseach, the view point of secondary schol students towards physical education lesson have been examined and according to the obtained results proper suggestions have been made. İn 2014-2015 academic year, the secondary students that receive education in Van city center have been taken as the sample group. The research have been made for determining the differences between private schools students and secondary schools students that are subsidiary of the ministry of national education by examining their attitudes towards physical education lesson. During the reseach; a questionnaire has been carried out with 739 students. The attitude scale that has been developped by Güllü and Güçlü by applying to 600 students consists of 11 positive and 24 negative; totally 35 statements. The questionnaire consists of two sections. The first section consists of personal details and the second section consists of the attitude scale of phtsical education lesson.

The obtained information and data have been transferred in to SPSS-21 confirmatory factor analysis has been made by using LİSREL packaged software to verify the form of the previously developped scale. The levels of the students attitude towards physical education lesson have been analyzed wiht descriptive statistics as average standart deviation, skewness and kurtosis. First of all; exstreme valves and missing data have been examined without taken into consideration of the attitude differences according to the range of the students demographic properties. Normal distribution of

attitude level has been analyzed by using Kolmogorov-simirnow Z test. Considering different varieties, students who are involved in this survey shows us that private school students have a lower attitude for physical education, when comparing with public svhool students it has been presented that physical aducotion alasses havenot been considered as a factor students get lower grades in academic study, cantrary to this students who has athletic skills must be rewarded with extra grades in TEOG exams.

ÖNSÖZ

Van ilinde öğrenim gören özel ortaokul ile genel ortaokul öğrencilerine tutum ölçeği uygulanmıştır. Rastgele seçilen 739 öğrenciye beden eğitimi tutum değerlerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada elde edilecek sonuçlar ışığında beden eğitimi dersine yönelik tutumların daha da yükseltilmesi özellikle ailelerin beden eğitimi dersine bakış açılarını değiştirme noktasında katkı sağlayacağı aşikardır.

Çalışmaya bilgi ve tecrübeleriyle değerli katkılarda bulunan danışman hocam Doç. Dr. Hamdi Alper Güngörmüş'e, çalışmamda yardımlarını esirgemeyen ve bu süreçte bana yardımını ve desteğini esirgemeyen sevgili eşim Melek Tanrıverdi'ye sonsuz teşekkür ederim.

İrfan TANRIVERDİ

AĞRI-2016

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	24
Tablo 2. Öğrencileri Ailelerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	25
Tablo 3. Öğrencileri Spor Yapma Durumlarına İlişkin Özelliklerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları	26
Tablo 4. DFA'ya ait Regresyon ve T Değerleri.....	31
Tablo 5. Tek Faktöre Ait Alfa Güvenirlik Katsayıları.....	32
Tablo 6. Öğrencilerin Tutumlarına Ait Betimsel İstatistikler	34
Tablo 7. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait Independent-Sample T-Testi Sonuçları.....	34
Tablo 8. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları	35
Tablo 9. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okul Türlerine Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait Independent-Sample T-Testi Sonuçları.....	35
Tablo 10. Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları.....	36
Tablo 11. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Hayatta Olma Durumlarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait Kruskal-WallisH Testi Sonuçları	36
Tablo 12. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-WayAnova Sonuçları	37
Tablo 13. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-WayAnova Sonuçları	37

Tablo 14. Öğrencilerin Baba Meslek Durumlarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları	38
Tablo 15. Öğrencilerin Anne Çalışma Durumuna Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait Independent-Sample T-Testi Sonuçları	38
Tablo 16. Öğrencilerin Aile Ekonomik Durumlarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları	39
Tablo 17. Öğrencilerin Okul Dışı Spor Yapma Sıklıklarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları	39
Tablo 18. Öğrencilerin Bir Kulüpte Düzenli Olarak Spor Yapma Durumlarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları	40

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Düzey Tek Faktörlü Robust ML Yöntemine Dayalı Path Diyagramı 30

KISALTMALAR DİZİNİ

DFA.....	Doğrulayıcı Faktör Analizi
CFI.....	Comparative Fit Index
NNFI.....	Non-Normed Fit Index
NFI.....	Normed Fit Index
GFI.....	Goodness of Fit Index
ML.....	Maksimum Likelihood
T.C.....	Türkiye Cumhuriyeti
Ark.....	Arkadaşları
MEB.....	Milli Eğitim Bakanlığı
TEOG.....	Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş
SPSS.....	Statistical Package For the Social Sciences
RMSEA.....	Root Mean Square Error of Approximation

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI	ii
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
BÖLÜM I	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Alt Problemler	3
1.3. Araştırmanın Amacı	4
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Araştırmanın Varsayımları	6
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
BÖLÜM II	7
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Tutum	7
2.1.1. Tutumların Oluşması.....	8
2.2. Tutum Ölçeklerinin Beden Eğitiminde Kullanılması.....	10
2.3. Beden Eğitimi Kavramı.....	10
2.3.1. Beden Eğitimi Dersinin Genel Amaçları	12
2.3.2. Beden Eğitiminin Gelişime Etkileri	13
2.4. Spor Kavramı	17
2.5. Beden Eğitimi Ve Sporun Önemi.....	18
2.5. Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlar	21
BÖLÜM III	23
3. YÖNTEM	23
3.1. Araştırmanın Modeli	23
3.2. Çalışma Grubu.....	23

3.3. Veri Toplama Aracı	27
3.3.1. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları	27
3.3.2. Verilerin Analizi	32
BÖLÜM IV	34
4. BULGULAR VE YORUM	34
BÖLÜM V	41
5. TARTIşMA VE SONUÇ	41
6. ÖNERİLER	50
KAYNAKÇA	52
EKLER	61
ÖZGEÇMİş	63

BÖLÜM I

1. Giriş

Araştırma ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin, beden eğitimi dersine karşı tutumlarını ve ders dışı etkinliklere ne derece katıldıklarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bireyin bir bütün gelişimi için beden eğitimi dersinin ve ders dışı etkinliklerin çok iyi planlanması gerekir. Etkili bir program, öğrencilerin akademik başarılarının artması için büyük bir öneme sahiptir. Problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın varsayımları, araştırmanın sınırlılıkları ve tanımları bu bölümde ayrıntılı bir şekilde ele alınarak açıklanmıştır.

1.1. Problem

Tutum psikolojik sürecin bir nesne veya duruma ilişkin olarak bireyin olumlu ya da olumsuz duygusal tepki göstereceğini belirleyen, sürekliliği olan bir hazır olma durumu olarak tanımlanabilir (şerif ve şerif, 1996). Tutumları, davranışların gözlenmesi, bireyin kendisini tanıyarak ifade etmesi, görüşme, gösterilen resimleri analiz ederek yorumlamasıyla ölçülebileceğini ifade etmektedir. Tutumların ölçülmesinde en önemli yaklaşım gözlem yoluyla öğrenme yaklaşımıdır ama bu her zaman için mümkün olmayabilir (Tezbaşaran, 1997). Bireyin kendisini ifade etmesinde de süre, anlatım gücündeki eksiklikler gibi durumlar ortaya çıkabilir. Resimleri yorumlamada da yorum gücü ve anlatım gücü eksiklikleri ortaya çıkabilir. Görüşmede ise insanlar bazı düşüncelerini gizleyebilir. Ortaya konulduğu şekliyle tutumlar, en olumludan en olumsuzu kadar çeşitli derecelerde olabilir. Olumsuz tutumlar; nesne ya da fikirler konusunda olumsuz inanca sahip olma, onu kabul etmeme ve ya hoşlanmama, ona karşı tepkileri ortaya koymayla kendisini açık ifade eder. Olumlu tutumlar ise; nesnelere ya da fikirler konusunda olumlu inanca sahip olma, onu kabullenme ve benimser nitelikte davranışlar ortaya koyar (Demirhan ve Altay, 2001).

İnsanların davranışları nesne ya da olaya karşı takındıkları tavırlar tutumlara bağlı olarak değişir. Örneğin; tutum, belirli etkinliklere başlayıp başlamamayı, etkinliklerden haz alıp almamayı ya da devam edip etmemeyi, ilgi duyulan alanlarda

başarılı olup olmamayı etkileyebilir. Tutum gelişimi erken yaşta başlar ve gelişim evrelerine göre çok farklı tutumlara sahip olunabilir. Birey eğitimde gerçekleştirilmek istenen duyuşsal davranışlardan bazıları da doğrudan tutumlarla ilgili olduğundan özellikle insanlarla her gün muhatap olan öğretmenler, antrenörler, işverenler ve diğerleri başkalarının potansiyelini değerlendirip, karar verdikleri her gün tutuma dikkat ederler (Silverman, 1999). Diğer derslerde olduğu kadar beden eğitimi dersine karşı da öğrenciler olumlu ya da olumsuz tutum geliştirebilirler. Öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının pozitif olması dersin verimli işlenmesini sağlayıp dersin özel ve genel amaçlarına ulaşmasını kolaylaştırabilir veya öğrencilerin fiziksel faaliyetlere gönüllü katılımlarını sağlayabilir (Silverman ve Scrabis, 2004). Beden eğitimi dersine ilişkin tutumları olumsuz olan öğrenciler dersin verimli geçmesini engelleyebilir, derse iştirak etmede gönülsüz olabilir, ya da dersi önemsemeyebilir. Bu konu üzerinde yapılan çalışmalar incelendiğinde öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının genellikle olumlu olduğu sonuçları bulunmuştur. Özellikle ilköğretim öğrencileri üzerine yapılan araştırmalarda öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının yüksek düzeyde olumlu olduğu ortaya çıkmıştır (Altay ve Özdemir, 2006; Koçak ve Hürmeriç, 2006; Subramaniam ve Silverman, 2007).

Fıtrat gereği çocuk, akranları arasında gücünü sınavıp onlarla yarışmaktan zevk duyar. Ailenin ise bu süreçte çocuğu destekleyip yanında olduklarını hissettirmesi gerekmektedir (Taşmektepligil ve ark., 2006). Çeşitli faktörler beden eğitimi dersine karşı tutumlarının oluşmasında etkilidir. Öğrencilerinin yaşlarının yanında etkileşimde bulunduğu insanlarda önemli etkilere sahiptirler. Çocukluk çağında bireylerin tutumları üzerinde anne ve babalarının etkisi fazla iken, bireyler büyüdükçe anne ve babalarının tutumlar üzerindeki etkisi giderek azalır ve ergenlik döneminin başlamasıyla birlikte diğer sosyal faktörlerin rolü giderek artar (Morgan, 2000). İnsanların hayat boyu yaptıkları davranışların kaynağı olan tutumlar eğitim-öğretimde de öğrencilerin derslere karşı olumlu ya da olumsuz davranış geliştirmesinin kaynağını oluşturur.

Yukarıdaki bilgiler ışığında yaptığımız araştırmanın konusunu, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının yönünün ve şiddetinin

belirlenmesi, öğrencilerin kişisel özelliklerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki oluşturmaktadır.

Ayrıca ortaokul çağındaki öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesinde öğrencinin sınıf düzeyi, cinsiyeti, anne ve babanın eğitim durumu, ailenin gelir düzeyi, öğrencilerin egzersiz ve spor yapma etkileri incelenerek bu değişkenlerin öğrenciler üzerindeki etkisine bakılmıştır.

1.2. Alt Problemler

Birinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin beden eğitim dersine ilişkin tutumları ne düzeydedir?

İkinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Üçüncü Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Dördüncü Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin öğrenim gördükleri okul türlerine göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Beşinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin kardeş sayılarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Altıncı Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin ebeveynlerinin hayatta olma durumlarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Yedinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin baba eğitim durumlarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Sekizinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin anne eğitim durumlarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Dokuzuncu Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin baba meslek durumlarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Onuncu Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin anne çalışma durumlarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

On Birinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin aile ekonomik durumlarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

On İkinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin okul dışında spor yapma sıklıklarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

On Üçüncü Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin bir kulüpte düzenli olarak spor yapma durumlarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Yapmış olduğumuz araştırmanın amacını, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesi, ortaokul öğrencilerin kişisel özelliklerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki farklılıkların incelenmesi oluşturmaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumları incelenmiştir. Beden eğitimi ve spor toplumda önemli bir olgu olduğu kadar, toplumun en küçük yapıtaşı olan bireylerin fiziksel, bilişsel, duyuşsal ve de sosyal gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda beden eğitimi dersinin amacı; öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılımını sağlamak ve beden eğitimi dersinden zevk alacakları şekilde tasarlanması ve bunun için planlanmasıdır. Beden eğitimi ve spora ilişkin bu amaçlar hayata geçirildiği takdirde verimli olacağı ve okullarda beden eğitimi ve sporun değerinin artacağı yadsınamaz bir gerçektir. Beden eğitimi ve sporda amaç; her yönüyle gelişmiş ve sağlıklı bir toplumun yetiştirilebilmesi için öğrencilerin kendi kendilerini yönlendirebilen, disipline edebilen sorumluluk duygusu olan ve akıllı seçenekler yapabilen birer birey olarak yetişmelerini sağlayacak şekilde planlamaktır (Nichols, 1994).

Tutumlar, insan davranışına yön vermede önemli etkiye sahiptir ve bir değer ve inanç sistemine bağlı olarak oluşmaktadır. Bu nedenle bireyin tutumlarının olumlu ya da olumsuz olması oldukça önemlidir. Çünkü özellikle olumsuz tutumlar, bireyin sonraki dönemlerdeki yaşamını da olumsuz etkilemektedir. Bu açıdan

insanların olaylara ilişkin tutumları önceden belirlenirse davranışlar tahmin edilebilir ve düzeltilebilir. Luke ve Cope'nin yaklaşımına göre ilgi, beklenti ve gereksinimlere dayanan programlar, öğretmene öğretirken kolaylık sağlaması, öğrencileri anlaması ve beden eğitiminin gerekliliğine inanma öğrencilerin olumlu tutum kazanmalarında çok önemli etkiye sahiptir (Luke ve Sinclair, 1991). Başka bir araştırmada, öğrencilerin beden eğitimine ilişkin olumlu tutum geliştirmelerinde öğretmen davranışı, sınıf çevresi, aile ve okul yönetiminden oluşan farklı değişkenler önem taşımaktadır (Aicinena, 1991). Fowler'a göre ise, ortaokul öğrencilerinin öğretmen davranışının farkında olmaları beden eğitimine ilişkin olumlu tutumu yükseltmektedir. Stensaasens'in bulguları ise 7. 8. ve 9. Sınıf öğrencilerinin öğretmen merkezli yaklaşıma ilişkin olumsuz tutum geliştirdiklerini göstermektedir (Aicinena, 1991). Öğrencilerin öğretmenleri ile birebir diyaloga girmeleri de beden eğitimine dersine olumlu tutum geliştirmede önemlidir (Figley, 1985).

Fiziki çevre, arkadaş davranışları, uygulamadaki eş, öğretimin aşamalandırılması, etkinliklerin öğrenme gücü gibi farklı etmenler olumlu tutum geliştirmede etkilidir. Kalabalık sınıflar öğrencide olumsuz tutum geliştirmektedir. Kalabalık ortamın doğurduğu sıkılma ve utanma duyuları derse katılımı önlemektedir. Gereksiz tekrar ve yüzeysellik de olumsuz tutumun doğmasında önemli bir etkiye sahiptir (Figley, 1985). Machintosh ve Albinson ise yaptıkları araştırmada, beden eğitimini seçen öğrencilerin dersler ve okula ilişkin olumlu tutum geliştirdiklerini ortaya koymuşlardır (Machintosh ve Albinson, 1982). Yapılan başka bir araştırmada da ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi başta olmak üzere sanat ve müzik derslerine ilişkin tutum ortalamalarının diğer derslerden daha yüksek olduğu görülmektedir (Haladyna ve Thomas, 1979). Araştırmada ortaokul öğrencilerini kapsayan bir beden eğitimi tutum ölçeği uygulanmış 5. 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları çok yönlü olarak araştırılmıştır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırma için kabul edilen varsayımlar aşağıda sıralanmıştır:

- Bu araştırma için uygulanan “Ortaokul Öğrencileri için Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” geçerli ve güvenilir bir araç olduğu kabul edilir.
- Ortaokul öğrencilerinin anket formunu doğru, samimi ve içtenlikle cevapladıkları kabul edilmiştir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2014–2015 eğitim ve öğretim yılında Van Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı Van İl Merkezi’ndeki özel ve genel ortaokullarda öğrenim gören (739) öğrenci ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, araştırmanın teorik temellerinin oluşturulması amacıyla araştırma konusu ile ilgili olduğu düşünülen temel bilgi kavramlar incelenerek açıklanmaya çalışılmıştır.

2.1. Tutum

Tutum sözcüğü Latince “aptus” sözcüğünden türetilmiştir. “Eylem için elverişli ve hazır” anlamına gelmektedir. Ancak günümüzde tutum üzerine yapılan araştırmalarda araştırmacılar tutumu doğrudan gözlenebilir olmasa da, davranışı belirleyen, eyleme ilişkin seçim ve kararlarımıza yön veren bir yapı olarak görmektedirler (Hogg ve Vaughan, 2006).

Bireyin, bir konuya ilişkin donanımlı olması konuya ilişkin davranışları sergilemesi için yeterli olabilir. Ancak birey güdülenmez ve olumlu tutum içerisinde olmazsa davranışları gerçekleştirmeye dönük yeterli eğilim gösteremeyebilir. Öğretme-öğrenme ortamındaki bireylerin öğrenmeye ilişkin olumlu tutumlarının geliştirilmesi gerekir. Öğrenciler okul yaşantıları boyunca konular, öğretmenler ve sınıf arkadaşlarına ilişkin olarak genellikle olumlu bakış açısı oluştururlar. Kurallara uyarlar, başkalarıyla uyumlu çalışırlar, onlara saygı gösterirler ve serbest zamanlarını yararlı etkinlikler için kullanırlar. Adı geçen davranışların gösterilmesinde tutum çok önemlidir (Şişko ve Demirhan, 2002). Bu tanım ile ilgili araştırmalar ilerledikçe, tutum kavramı daha keskin bir anlam kazanmış ve tanımında da değişiklikler olmuştur (Hünük, 2006). Bu bilgiler ışığında tutumla ilgili tanımlar aşağıda sıralanmıştır.

Tutum konusu ile ilgili bilgiler ne kadar gerçeklere dayanırsa, onunla ilgili oluşan tutumlar da o kadar kalıcı olacaktır. Bireylerin tutumları da bilgileri değiştikçe değişime uğrar. Çok akıllı, dürüst olarak bildiğimiz bir kişinin, gerçekte tamamen bunun aksi olduğunu öğrendiğimizde, bilgi değişmiş olacaktır, dolayısı ile tutumun yönü ve şiddeti değişime uğrayacaktır (Tekarslan ve ark., 1989).

Tavşancıl'ın (2006) belirttiğine göre Thurstone tutumu, “psikolojik bir nesneye yönelen olumlu veya olumsuz duygu yoğunluğu” şeklinde tanımlanmaktadır. Başka bir tanımda ise, bilişsel ya da duygusal bir objeye ya da kavrama ilişkin olarak, onu benimseyip benimseme hali olarak tanımlanmıştır (Turgut, 1977).

Tutum, bir nesneye olumlu ya da olumsuz duygu besleme eğilimidir (Franzoi, 2003). Sıralamış olduğumuz tanımlar incelendiğinde, tutumun bireye ait bir eğilim olduğu görülmektedir. Öte yandan, tutumun doğrudan gözlenebilir bir özellik olmadığını, gözlenebilir davranışlarından hareketle bireye mal edilen bir yaklaşım olduğunu görmekteyiz. Demek ki tutum, gözlenebilir bir davranış değil, davranışa hazırlayıcı bir yönelmedir. Tutum yaptığımız her şeyi etkiler ve bireyin aktivitelerinin tamamında önemli bir yer teşkil eder (Hotoman, 1995). Şöyle ki; tutum, belirli etkinliklere başlayıp-başlamamayı ya da devam edip etmemeyi, belirli alanlarda başarılı olup-olmamayı etkileyebilir. Bireyin tutum gelişimi erken yaşta başlar ve gelişim dönemlerine bağlı olarak farklı tutumlara sahip olunabilir. Eğitimde hedef alınan duyuşsal davranışlardan bazıları da doğrudan tutumlarla ilgili olduğundan, öğretmenler, antrenörler, işverenler ve diğerleri başkalarının potansiyelini değerlendirirken kişinin olaylara gösterdiği tepkileri analiz ederek karar verirler (Silverman, 1999).

Tutum öğrenmeyle kazanılan, bireyin davranışlarına yön veren, karar verme sürecinde yanlılığa neden olan bir olgudur. Bir obje ya da bir olaya yönelik geliştirdiğimiz tutum, eğer olumlu ise, onunla ilgili kararlarımızın olumlu; eğer tutumumuz olumsuzsa onunla ilgili kararlarımızın olumsuz olma ihtimali çok yüksektir (Ülgen, 1997).

2.1.1. Tutumların Oluşması

Tutumların çoğunun kaynağını anne babalar oluşturur. İlkokul çocukları çeşitli konulara ilişkin tutumlarını anlatırken, sık sık anne veya babalarının söylediklerinden örnekler verirler (Morgan, 2000). Tutumların durağan olma özelliği vardır. İnsanlar belli bir yönde sahip oldukları tutumları kolay kolay değiştirmek istemezler (Sakallı, 2001). Kenrick ve arkadaşlarına (2005) göre,

tutumların değişme olasılıkları vardır. Fakat güçlü olan tutumlar, zayıf olan tutumlara göre daha durağandır (Güllü, 2007).

Tutumların değişmesin de aşağıdaki faktörler büyük bir etkiye sahiptir.

- **Ailenin (Anne-Baba) Etkisi**

Edinilen tutumların kaynağı kişisel deneyimlerden çok, anne- babalardır. İlkokul çocukları çeşitli konulara ilişkin tutumlarını anlatırken, sık sık anne veya babalarının yaptıklarından örnekler veririler (Morgan 2000).

- **Çevrenin (Akran Grupları, Akrabalar, Öğretmenler, Kitle İletişim Araçları vb.) Etkisi**

Çocuklar bilişsel, duygusal ve psiko-motor açıdan büyüdükçe anne ve babalarının tutumları üzerindeki etkisi azalır ve özellikle ergenlik döneminin başlamasıyla birlikte diğer sosyal faktörlerin rolü giderek artar (Morgan, 2000). Arkadaşlar, yakın akrabalar, öğretmenler gibi çocuğun sürekli muhatap olduğu insanlar bireylerin tutumlarının oluşmasında ve muhafaza edilmesinde önemli bir yere sahiptir (Sakallı, 2001). Bu durum özellikle ergenlik döneminde olan bireylerde çok fazla görülür. Kişi ergenlik döneminde akranları ile daha fazla etkileşim halindedir. Bu sebeple ergenlik döneminde akranlarının bireyin tutumlarının oluşmasında ve değişmesinde etkisi çok büyüktür. Tutumlardaki değişim arkadaşları ve tanıdıkları ile birlikte olmaya başladıkları ergenlik döneminde belirgin bir hal alır.

Sosyal çevrenin tutumları şekillendiren önemli bir faktör olmasının nedeni, insanların sevdikleri ve kolay ilişki kurdukları kişileri rol model olarak görmelerinden kaynaklanıyor (Morgan, 2000).

- **Kişisel Deneyim**

Edinilen tecrübeler ve yaşantılar sonucu öğrenilen davranışlar bireyin o nesneye ya da duruma karşı sergileyeceğı tutumun sebebi olarak kabul edilir. Bireyde korku uyandıran, ansızın gelişen olaylar bireyin bu olayla ilgili olarak olumlu veya olumsuz tutum sahibi olmasına yol açabilir. Örneğin, maça giden bir birey tribün olayları nedeniyle çıkan arbedede canı yandıysa maçlardan nefret

edebilir. Bir nesne, olaya ya da bir kişiyle sürekli yüz yüze kalırsak olumlu ya da olumsuz tutumun oluşması kaçınılmaz olur. Herhangi bir pekiştirici olmadan birey aynı kişiyi veya nesneyi devamlı görmek suretiyle olumlu veya olumsuz bir tutum geliştirebilir (Sakallı, 2001).

2.2. Tutum Ölçeklerinin Beden Eğitiminde Kullanılması

Beden eğitimi ve spor alanında da tutuma ilişkin değişik çalışmalar yapılmış ve yapılmaya da devam etmektedir. Bunlardan bir kısmı ölçekler kullanılarak bireylerin birçok değişkene ilişkin tutumlarını tespit etmeye yöneliktir.

Beden eğitimi dersleri ile aile arkadaş, toplum grupları, öğretmen ve antrenör tarafından verilen destek, küçükken düzenli olarak bir sportif faaliyete katılma fırsatı ve medya çocukların fiziksel etkinliğe olumlu tutum geliştirmesinde etkili olan yollardır (Özer ve Aktop, 2003). Özer ve Aktop'un (2003) belirttiklerine göre Hasta ve Lavay, beden eğitimi alanında ölçek geliştirme çalışmalarının öğretmene, program sürecini ve öğrencinin amaçlarını belirlemesine yardımcı olmada, öğrenci gruplarının ya da bireylerin tutum puanlarının karşılaştırmada sayısal veri temeli sağlamada, beden eğitimi programını planlamaya yardımcı olacak bilgileri toplamada ve fiziksel etkinlikten hoşlanmayı arttırmak için kullanılan eğitim ve öğretim yöntemlerini değerlendirmede yararlı olabileceğini düşünmektedirler.

2.3. Beden Eğitimi Kavramı

Ülkemizde beden eğitimi derslerinin bugünkü noktaya gelmesi ve okul programlarında yer alması, uzun bir süreç gerektirmiştir. Bu süreç; Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat Öncesi Dönemden (1299–1839) Tanzimat Dönemine, Tanzimat Döneminden Meşrutiyet Dönemine (1839–1908), Meşrutiyet Döneminden Kurtuluş Savaşı Dönemine (1908–1922) ve Cumhuriyet Döneminden günümüze kadar sürmüştür (Bilge, 1988).

Beden eğitimi, insanın aktiviteye verdiği tepkileri ve bu tepkiler sonucunda ortaya çıkan davranışları tespit etme, geliştirmek ve koruma olayının bir evresidir (Karanfilci, 2000).

Sağlıklı bireyler yetiştirmede, beslenmeyle birlikte en büyük etken spor ve beden eğitimidir. Beden eğitiminin bireylerde kişilik, karakter, dürüstlük kendine güven ailesine ve ulusuna karşı sorumluluk taşıma bilinci kazandırma noktasındaki önemi toplumumuz tarafından kabul edilmiştir (Kus, 1993).

Bir bireyin beden, ruh ve zihin sağlığı korunmadan iyi eğitilmesi mümkün değildir. Bugün birçok eğitim yetkilisi, hatta ebeveynler “ okullar çocuk bakım yeri değil” diyorlar. Bu tamamen yanlış bir anlayıştır. Gelişmiş ülkelerde zorunlu eğitimin 19-20 yaşına kadar uzatılmasının nedeni, çocukları daha bilgili kılmak değil, onlara emin ellerde bakmak ve onları korumaktır. Ancak sağlıklı bireyler ileri yaşlarda birçok bilgi ve beceri elde edebilir (Altunkaya,1999). Beden eğitimi, bireyin fiziksel, bilişsel ve duygusal açıdan gelişimini sağlamak, günlük yaşama ve iş yaşamının koşullarına hazırlamak, ulusal bilinç ve yurttaşlık duygularını kuvvetlendirmek amacıyla yapılan, düzenli ve planlı çalışmalardır (Kuru, 2000).

Beden eğitimi, bireyin fiziksel aktivitelere katılarak davranışlarında istendik olarak beden eğitimi amaçlarına uygun (bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel) değişme meydana getirme sürecidir. Beden eğitimde eğitimin diğer alanlarından farklı olarak fiziksel etkinlikler yolu ile öğrenme esas alınmaktadır. Bir başka deyişle beden eğitimi fiziksel hareketler yoluyla insanın eğitilmesidir (Tamer ve Pular, 2001). Bireyin bedensel ve ruhsal sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, ihtiyaç duyulduğunda çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen katılımcıların isteğine bağlı değiştirilebilen kurallara dayalı oyun ve spora dönük alıştırma ve çalışmaların tamamını kapsar beden eğitimi (Aracı, 2001). Beden eğitimi bireyin fiziksel gelişimi tamamlamak ve ruh sağlığını koruyarak mutlu bir birey meydana getirme eğitimidir (Kale ve Ersen, 2003).

Beden eğitimi hayata pozitif bakan, kendi ayakları üzerinde durabilen bireyler yetiştirme eğitimidir. Bunu yaparken kişinin var olan değerlerini koruyarak insanlığa yararlı kişiler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Oyun, jimnastik ve sporun bütün dallarını kapsayan beden eğitimi, insanların bilişsel duyuşsal ve psiko-motor açıdan gelişimini saylayan bir bilim dalıdır (Açak, 2006).

Beden eğitimi bireylerin büyüme ve gelişimlerine, hareket becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunan eğitim programının bir parçasıdır. Beden eğitimi, bireylerin bütün açıdan gelişimlerini hareket yoluyla gerçekleştiren eğitim olarak tanımlanabilir (Pangrazzi, 2007). Beden eğitimi, bireyin beden, ruhen ve fikren gelişimini sağlamak, hayata hazırlamak amacıyla yapılan planlı ve programlı çalışmalardır (Kuru, 2000).

Başka bir tanımda ise beden eğitimi, genel eğitimin önemli bir parçası olup fiziksel aktivitelerle insanın (fiziksel, zihinsel, duyuşsal ve sosyal) gelişimini amaçlayan etkinliklerdir (Bucher, 1983). Başka bir ifadeyle beden eğitimi, bireyin fiziksel aktiviteler yoluyla zihinsel, bedensel ve sosyal açıdan ihtiyaç duyduğu becerileri kazandığı bir süreçtir. Günsel ise beden eğitimi şöyle tanımlar: bireyin sosyal ihtiyaçlarını kendi başına yerine getirebilmesi için insanın kapasitesini geliştirilmesi amacı ile yapılan farklı fiziksel etkinliklerinin tümünü inceleyen ve düzenli olarak devam etmesini gerektiren aktivitelerdir (Günel, 2004). Beden eğitimi, salt fiziksel aktivitelerin yapıldığı bir etkinlik olmamakla beraber; aynı zamanda bireyin bedensel ve ruhsal sağlığını geliştiren, çeşitli becerilerin kazanıldığı ve bireyin kendi ayakları üzerinde durmasına katkı sağlayan etkinlikler eğitimidir (Seaton ve ark., 1965). Genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi, aynı zamanda kişiliğin eğitimidir. Beden eğitimi bireylerin gelişim özellikleri göz önünde tutularak onların sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi; yapıcı, yaratıcı ve üretken; milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın gerektirdiği davranışları kazanmış fertler olarak yetiştirilmeleri için en önemli araçlardan biridir (T.D,1988).

Bu tanımlardan hareketle Beden eğitimi; bireyin bilişsel, duyuşsal ve fiziksel gelişimini farklı fiziksel aktiviteler yoluyla sağlamaktır. Bu kazanımları elde etmek için plan ve program dahilinde gerçekleştirilen eğitim sürecidir.

2.3.1. Beden Eğitimi Dersinin Genel Amaçları

Beden eğitimi ve spor genel eğitimin bir parçası olmakla birlikte hareket yoluyla öğrencilerin kapasitesini yükseltmek ve gelişimlerine katkı sağlamaktır. Üç temel öğe olan öğretmen, öğrenci ve ders programı yukarıda belirttiğimiz özelliklerin

kazanılmasının ön koşuludur. Bu öğeler, Beden Eğitimi ve spor dersini yönlendiren, şekillendiren unsurlardır. Beden Eğitimi ve spor dersinin amacı doğrultusunda işlenebilmesi ve yaygın duruma getirilebilmesi ve çocukların bir bütün olarak gelişmesi, bu öğelerin uyumuna bağlıdır (Tamer ve Pulur, 2001).

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm kurum ve kuruluşlarda beden eğitimi dersinin genel amaçları aşağıdaki gibi belirtilmiştir (MEB, 2000). Atatürk ilkeleri ve inkılâpları, Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitiminin temel amaçları doğrultusunda; öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde tutularak, onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri genel amaçtır. Beden eğitimi ve spor dersi 1982 yılından itibaren saydığımız genel amaçlar doğrultusunda yürütülmektedir. Beden eğitimi dersi çocuğun vücudunda biriken enerji ve stresi attırarak onun agresif olmasını önleyerek duygularıyla baş edebilme yeteneği kazandırır. Diğer derslerde içine kapanık başarı seviyesi düşük olan öğrencilerin özgüvenini geliştirmek, başarıma duygusunu tatmaları için beden eğitimi ve spor dersi en etkili yoldur. Örneğin; egzersiz esnasında yapılması beklenen bir hareket yaptığında, ya da yapılan yarışmada alacağı derece, onun arkadaşları tarafından alkışlanması, öğretmeni tarafından takdir edilmesi, ön sıralara çıkmasına ve en önemlisi bende yapabilirim duygusunun gelişmesini sağlar (Çiçek ve ark., 2002).

2.3.2. Beden Eğitiminin Gelişime Etkileri

Beden eğitimi insan hayatında çok büyük bir öneme sahiptir. Bilişsel, duygusal, fiziksel ve sosyal gelişimin gelişim evrelerinde sağlanması gerekir. Özellikle fiziksel gelişim insanın çocukluk döneminden başlayarak gençlik dönemine kadar devam eden bir süreçtir.

Bu süreçte uygun olan bedensel gelişimin elde edilmesi gerekir. Budan dolayı beden eğitimi eğitim sistemiyle iç içe olması kaçınılmaz bir gerçektir. Eğitimin amacı bireyin taşıdığı potansiyeli ortaya çıkarıp geliştirerek istenen özelliklere sahip bireyler yetiştirmektir. Eğitimin sadece bilgi ve beceri kazandırmak değildir. Bununla beraber toplumun kalkınmasını sağlamak ve var olan değerleri

korumaktır. Bireyin davranışları bedensel gelişimiyle doğru orantılıdır. Bedensel açıdan meydana gelebilecek bir bozukluk bireyin davranışlarında da bozulmaya neden olur (Başaran 1991). Eğitim sayesinde insanoğlu yaşadığı dünyaya hükmetmiştir. İnsanlar yaşadıkları her yerde hâkimiyetlerini kurarken doğal dengeyi bozmadan uyum içerisinde olmaya azami gayret göstermişlerdir. İşte insanoğlunun yaşadığı dünyayla uyum içinde olması sürekli hareketli kalmasını gerektirir. Bu gereklilik beden eğitiminin önemini ortaya koymaktadır. Yapısal hareketlerin eğitim bütünlüğü içinde hedefler doğrultusunda bilinçli, denetim altında ve düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesine beden eğitimi denir (Özyiğit, 1991).

Beden eğitiminin gelişim üzerine etkisini şöyle sıralayabiliriz (Mirzeoğlu, 2003; Tamer ve Pulur, 2001).

1. Bedensel Gelişime Etkisi,
2. Psiko-motor (Sinir-Kas) Gelişime Etkisi,
3. Bilişsel Gelişime Etkisi,
4. Duygusal Gelişime Etkisi.

- **Bedensel Gelişime Etkisi**

Bireyin bedensel gelişimini sağlamanın en etkili yolu fiziksel aktivitelerdir. Okullarda ise eğitimin bütünlüğü içinde bunu gerçekleştirmek beden eğitimi ve spor, oyun gibi etkinliklerle mümkün olur. Bedenen gelişim egzersizlere bağlıdır. Egzersizler sonucunda meydana gelen değişimleri gözlem yoluyla da tespit etmek mümkündür (Açak, 2006). Hareket, bireyin doğasında vardır. Hareketi ise kaslar ve kemikler yardımıyla gerçekleştiririz.

Fiziki aktiviteler kemiklerin ve kasların daha güçlü olmasını sağlar. Beden eğitimi etkinlikleri düzenli yapıldıklarında iç organların fonksiyonlarını da geliştirir. Böylece bireyin değişen koşullara kolay uyum sağlaması ve aktivite sonucunda ortaya çıkan yorgunluğa karşı koyma gücü de artar (Mirzeoğlu, 2003). Ayrıca bedensel faaliyetler ve egzersizler vücudun bütün uzuvlarına ve sistemlerine etki etmelidir (Muallimoğlu, 1998). Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin önemi

günümüzde oldukça artmaktadır. Çünkü insan sağlığını tehdit eden fazla kiloların atılmasına katkıda bulunması, stresten uzaklaşmak, ruhsal yapının güçlenmesi, kalp ve dolaşım sisteminde görülebilecek rahatsızlıkların önlenmesi ve iyileştirilmesi açısından çok önemlidir. Beden eğitimi ve spor programlarının temelini var olan potansiyeli ortaya çıkarmak ve elde edilen becerilerin geliştirilmesi oluşturur. Ancak böyle olursa bireyin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve psiko-motor açıdan gelişimi mümkün olur (Özdemir, 2000).

- **Psiko-Motor (Sinir-Kas) Gelişime Etkisi**

Basit bir ifadeyle Psiko-motor gelişimi şöyle tanımlamak mümkündür. Beyin ile kasların uyum içinde olmasıdır. Psiko-motor gelişim sonucunda belirlenen kriterlere uygun istenilen hareket gerçekleşmiş olacaktır. Sportif beceriler bireyin gelişimi için amaca hizmet eden araçlardır. Bu sayede bireyin bir bütün olarak gelişimi sağlanır. Özellikle İlkokul çağında kazanılan bedensel beceriler bireyin geleceğini şekillendiren ve kişinin buna göre değerlendirilmesine sebep olacaktır (Kışalı, 1999). Psiko-motor gelişim bedensel aktivitelerle mümkündür. Bu yolla beceriler de kazanılmış olur. Psiko-motor gelişimin sağlanması, beynimizin vücudumuzu kontrol etmesi amaçlanır. Bu yolla birey daha zarif daha kolay bir şekilde hareket edebilir. Psiko-motor gelişim çeşitli spor becerileri ile ilgilidir. Bu hareketler spor çeşidine göre özel becerilerdir. Branşa özgü özelleşmiş sportif beceriler ortaya çıkmış olur (Tamer ve Pulur, 2001).

Aynı zamanda elde edilen beceriler boş zamanları değerlendirmemize de yardımcı olur. Bununla birlikte yaşam tarzımızı da ortaya çıkarır (Aracı, 1999). Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitimi'nin temel amaçları, Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda; öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak, kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini sahip çıkan bireyler olarak yetiştirmektir. Bu eğitim sistemimizin temel amacıdır (Yenal ve ark., 1999).

- **Bilişsel Gelişime Etkisi**

Yaşadığımız çevreyi anlamayı ve öğrenmeyi sağlayarak uyum içerisinde olmayı, toplumun değer yargılarına sahip çıkmayı sağlayan dünyayı anlama

çabasıdır. Bilişsel gelişim; bebeklikten yetişkinliğe kadar, bireyin çevreyi, dünyayı anlama yoluyla karmaşık hale getirme sürecidir (Senemoğlu, 1997). Bedensel aktiviteler ise bireyin bilişsel kapasitesini ortaya çıkarmak için önemli bir faktördür (Açak, 2006). Aktiviteler yardımıyla birey, sağlıklı yaşamının yollarını öğrenir, egzersizlerinin önemini kavrar. Bunlar ise bilişsel gelişimin birer ürünü olarak tezahür eder. Bilgilerin birikimi ile etkinlikler yeni bir anlam kazanarak bireylerin daha rahat bir hayat sürdürmesine yardımcı olacaktır (Aracı, 2001).

- **Duygusal Gelişime Etkisi**

Beden eğitimi faaliyetleri bireylerin duygularını ortaya çıkarmak için dünyalarını ifade etmelerine olanak sağlar. Beden eğitimi faaliyetleri toplumsal bir mirastır. Bu mirasa sahip çıkmak ve daha ileriye taşımak için gayret sarf etmemiz gerekir. Bu tür etkinliklere katılan birey kendini tanıma olanağı bulur. Saldırganlık, öfke, utangaçlık, kıskançlık vs. duygularını kontrol etmesini öğrenir (Aracı, 1999). Bunlardan hareketle beden eğitimi etkinlikleri, duyguların ortaya çıkartılmasında ve kontrol edilmesinde, bireyin kendini tanımasında çok büyük bir öneme sahiptir.

Bireylerin gelişim çağında spor yapmaları onların, güçlü, dengeli, becerikli, sportmence yarışan, kurallara bağlı, sosyal kişilik geliştiren mutlu bireyler olmalarını sağlar (Erkan, 1996). Bireyin okul ortamında ve arkadaş grubu içinde katıldığı bedensel aktivitelerin, çocuğun sosyalleşmesine ve toplum içerisinde yer edinmesine yardımcı olur. Akran grubu ortamında gerçekleştirilen bedensel aktiviteler çocukların çeşitli statüler elde ederek farklı davranış sergilemesine ortam hazırlar. Çocuğun katıldığı bütün bedensel faaliyetler ve oyunların tamamı yeni rollerin öğretilmesinde önemli yer tutar (Yetim, 2000).

Aktiviteler sonunda genellikle kendimizi rahat ve uyusuk hissederiz. Bunu da yorgunluğa bağlarız. Ancak yapılan araştırmalar egzersiz esnasında beyinde endorfin salgısının arttığını göstermiştir. Bu salgı yatıştırıcı etki yapar. Bu huzurlu ve sakin durumun buna bağlı olduğu ortaya çıkmaktadır. Buna bağlı olarak günün stresinden uzaklaşmanın en kolay yolu fiziksel aktivitelere katılmaktır (Açak, 2006).

2.4. Spor Kavramı

Günümüzde spor, üstüne eğitim, hekimlik, fizyoloji, farmakoloji, ekonomi, sosyoloji, psikoloji, felsefe, değişik teknolojiler, iletişim, politika, hukuk gibi alanlarda bilimsel araştırmalar-incelemeler yapılan çok uluslu etkileşimleri içerisinde bulunduran bir bilimsel alan haline gelmiştir (Erdemli, 2008). Spor, günümüzün en yaygın ve etkili sosyal kuramlarından birisidir. İnsanların spora bakış açıları, spor yapma sebepleri toplumlara ve kişilere göre farklılık gösterebilir. Bu farklılıklar bireylerin spordan beklentilerine göre değişiklik gösterir. Çünkü spor çok yönlü bir olaydır. Spor, hukuki altyapısı hazırlanmış, resmi kurumlara ve kurallara bağlı, rekabet amacıyla mücadele eden insanların oynadığı fiziksel aktivitelerdir (Demirel ve ark., 2006; Göral, 2006; Özdemir ve Mercan, 2006). Yetim (2005) yaptığı tanımda, bireyin beden ve ruh sağlığını geliştirerek kişiliğini en üst seviyeye çıkarmak, yaşadığı çevreye uyum sağlamak, barış kardeşlik ve dostluk ruhunu güçlendirmek için belirlenmiş kurallar dahilinde mücadele ederek rekabet duygusunu tatmak, yetenek ve beceri kazanma, zafere ulaşmak için yapılan bütün faaliyetleri spor olarak tanımlamıştır.

Spor, bireye birçok özellik kazandırır. Bireyin bütün hayatını içine alan bir süreçtir. Bu sürecin sporcuda meydana getirdiği değişiklikler sporun temelini oluşturan ve spor yapmamızın asıl amacı olarak tanımlamıştır (Dever, 2010). Belirli kurallar dâhilinde gerçekleştirilen ve amacın yarışarak üstünlük sağlamak olduğu uygulama alanı olarak sporu tanımlar (Aksoy, 1999). Oyunla yarışmayı birleştirerek mücadele sonunda galip gelenin ödüllendirildiği, disiplinli bir çalışmayı zorunlu kılan bir aktivitedir. Spor, bireyin yeteneklerini belirlenmiş kurallar ışığında araçlı ya da araçsız bir şekilde bireysel veya grup halinde belli bir zaman dilimini kapsayacak şekilde geliştirerek meslek haline getirerek bireyin topluma uyumunu kolaylaştıran, toplumda barış ve kardeşlik tohumlarını eken rekabeti en üst düzeye taşıyan toplumsal bir olgudur (Erkal, 1982). Spor, hangi amaçla yapılırsa yapılsın temelinde rekabet duyguları barındıran ve mücadele esasına dayanan bir kavramdır (İnal, 2003).

2.5. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi

Beden eğitimi ve sporun amacı, insan sağlığı, kişilik gelişimi, sağlıklı bir toplum oluşturmada etkili bir eğitim sürecidir. İnsanların psiko-motor açıdan istenilen düzeye gelmesi, insanların içinde yaşadıkları toplumlarda daha sağlıklı, dengeli, verimli ve daha mutlu olmalarında önemli bir rol oynar. Beden eğitimi ve spor faaliyetleriyle birçok özelliklerin kazanılabilmesi ve geliştirilebilmesi mümkündür.

Bunlar:

- Fiziksel özellikler (çeviklik, esneklik, kuvvet, sürat, hareket, koordinasyon)
- Ruhsal özellikler (Yarışma ruhu, yardımlaşma duygusu, çalışma disiplini, mücadele azmi ve kuvveti)

Eğitime yapılan yatırım en karlı yatırımlardan bir tanesidir. Fakat bunun ürününü elde etmek zorlu ve meşakkatli uzun bir sürecin sonunda elde edilir. Beden eğitimi ve spor ise bu uzun ve zorlu yolculuğa bireyleri hazırlayan ve önemli bir yere sahip olan olgudur. Beden eğitimi insanı bütün yönleri ile etkileyebilmektedir. İşte bu sebepten dolayı beden eğitimi ve spor eğitim sistemi içinde büyük bir yere sahibidir. Beden eğitimi ve sporun bireylere yararlı bir hale getirilebilmesi için sadece iyi bir eğitim programı yeterli değildir. Bunun yanında dersin kazanımlarının elde edilebilmesi için özellikle fiziki altyapı eksikliklerinin giderilmesi gerekir (Sunay, 2004).

Beden eğitimi bireyi zihinsel, fiziksel ve sosyal açıdan istenen seviyeye ulaştırmak için seçilen fiziksel aktivitelerin harekete dayalı olarak yapıldığı bir eğitim şekli olarak tanımlanabilir (İnal, 2000). Spor ise, herhangi bir alanda branşlaşarak belirli bir plan ve program ışığında profesyonel veya amatör olarak yarışma ve rekabet etme şeklinde ifade edilebilir (Kangalgil ve ark, 2006).

Uzun uğraşlar sonucunda motor becerileri kazanmak mümkündür. Haftada 1-2 saat katıldıkları beden eğitimi dersleriyle, temel becerileri geliştirmek pek mümkün değildir. Bundan dolayıdır ki; öğrencileri beceri seviyesinde sorumlu

tutmak gerçekçi bir yaklaşım değildir. Bunun yerine yaşam boyu spor felsefesini topluma aşılacak şekilde beden eğitimi programlarını düzenlemek gerekir. Ders saatlerinin kısıtlı olmasına rağmen öğrencilerin aktivitelerden hoşlanmaları ve zevk almaları sağlanmalıdır. Öğrencilerin, hayat boyu sürecek aktivitelerinin gelişmesine yardımcı olmak ve sağlıklı olabilmeleri için yeterli miktarda fiziksel aktivite yapıp yapmadıklarının konusunu değerlendirmeleri gerekmektedir. Bu konuda beden eğitimi öğretmenlerine büyük bir iş düşmektedir. Beden eğitimi öğretmenleri çocuklara hayat boyu sürecek beceriler kazandırmalıdır ki, onların bu becerileri kullanmaları yetişkinlikte de sürsün (Julian, 2007). Bundan dolayıdır ki; gerçekleşen aktiviteler ve etkinlikler bireyin gelişimi önemli bir şekilde etkiler ve sağlıklı bir yaşamı mümkün kılar (Özmen, 1999). Beden eğitimi programlarının çoğu sporla ilgilidir. Sporla ilişkili beden eğitimi programları fizikle ilgili motor becerileri geliştirmeye, beden ve obje koordinasyonuna ve özelleştirilmiş becerilere dayalıdır (Alpaslan 2008).

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim sistemi içerisinde yer alan programlar incelendiğinde; beden eğitimine ilişkin derslerin ilköğretim ve ortaöğretim programlarında, lise birinci sınıfa kadar zorunlu ve seçmeli olarak yer aldığı, ayrıca ders dışı serbest zamanların rekreatif amaçlı değerlendirilmesi, okullar arası yarışmalar ve şenlikler şeklinde ele alındığı görülmektedir. Program hedefleri kısaca; Atatürk'ün ve düşünürlerin spor konusundaki söyledikleri sözle açıklanması, vücuttaki sistemleri, koordinasyonu geliştirmesi ve koruyabilmesi şeklinde özetlenebilir. Beden eğitimi derslerinde belirlenen hedeflere ulaşmak için; atletik etkinlikler, jimnastik etkinlikleri, ritim etkinlikleri, sağlık bilgisi ve ilkyardım, oyunlar, güreş, halk dansları ve ulusal tören etkinliklerine yer verilmektedir (Demirhan, 2003).

Bilimin ışığında, gelişen ve hızla ilerleyen teknoloji sayesinde insanlar ihtiyaçlarını daha çabuk ve az enerji harcayarak daha yüksek verim elde etmeye başladılar. Makineleşmenin artmasıyla birlikte insan gücüne duyulan ihtiyaç gittikçe azalmaya başladı. Bundan dolayı insan gücüne ihtiyaç duyulan işler artık makineler tarafından gerçekleştirilmektedir. Makineleşmeden ötürü daha az hareket eden, beslenme bozuklukları yasayan, düzenli beslenmeden uzak, sosyalleşmekte zorlanan

statik topluluklar haline geldik. Bu bozuklukları ortadan kaldırmak için beden eğitimi insanın beden ve ruh yapısını geliştirmek Birlikte hareket etme duygusu geliştirmek, özgüveni yüksek bireyler yetiştirmek, bireyin topluma uyumunu kolaylaştıran ve sosyalleşmesinde büyük öneme sahiptir. Harmandar'a göre beden eğitimi, kurallara ve yasalara saygı gösteren, birbirine saygı duyan, doğru yaşamaya gayret gösteren, kendini geliştiren toplumlar meydana getirmenin en etkili yollarından biridir (Harmandar, 2004).

Beden eğitimi, günümüzde insanları kötü alışkanlıklarından kurtarmanın en etkili yollarından biri olarak kabul edilir. Sigara, uyuşturucu ve alkol gibi kötü alışkanlıkları edinme yaşının ilkökul çağı seviyesine düşmesi toplum olarak sorunun büyüklüğünü görmemize yeterlidir. İşte beden eğitimi; bu sorunları ortadan kaldırmanın en etkili, en basit ve en ekonomik yoludur (Çöndü, 1999). Araştırmaların bazılarında, ilk ve orta öğretimde sigara kullanan öğrencilerin büyük bir kısmının, beden eğitimi derslerini zaman açısından yetersiz olduğu konusunda şikâyetlerini bildirmişlerdir (Gökdemir ve Kılınç, 2000). Yapılan araştırmalar incelendiğinde, bu sıkıntılardan uzak toplumun değer yargılarını taşıyan ve benimseyen bireyler yetiştirmek için beden eğitiminin ne denli önem taşıdığı gerçeği ortaya çıkmaktadır. Günümüzde öğrencilere çok fazla teorik bilgi verilmektedir. Oysaki bunun yanında ihmal edilen psiko-motor becerileri elde edebilecekleri programların işe koşulması gerekmektedir (Güneş, 2001).

Ülkemizdeki bütün okullar beden eğitimi dersi uygulamaları için Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği aşağıdaki hususları göz önünde bulundurarak gerçekleştirirler (MEB, 2000).

- Takım oyunları ve yarışmalar,
- Kız-erkek karma takım oyunları,
- Beceriklilik, hareketlilik, çabukluk ve seviyeye uygun kuvvet ve dayanıklılık alıştırmalarına yer vermelidir.
- Halk oyunları, danslar, gezi ve izcilik etkinlikleri

- Spor dallarında tekniğe son biçim verilerek hareketlerde akıcılık sağlanmalıdır.
- İyi duruş alışkanlığı kazandırıcı etkinlikler bulunmalıdır.
- Ara dinlenmeli olarak çalışmaların süresi 50-60 dakikayı geçmemelidir.
- Özel ilgileri göz önüne alınmakla birlikte çok yönlü gelişimleri sağlanmalıdır.
- Sık sık sağlık denetimi yapılmalıdır.

2.5. Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlar

1930'lu yıllardan itibaren Beden eğitimi ve spor dersine ilişkin öğrenci tutumları incelenmektedir. Yapılan araştırmalarda araştırmacılara göre, beden eğitime ilişkin olumlu ya da olumsuz yaklaşımları belirleyen unsurlar beden eğitimi ve sporla ilgili bilgilere sahip olmak, programın yapılması ve programlar hazırlanırken öğrenci görüşlerinin dikkate alınması derse yönelik beklentileri olumlu yönde arttıracaktır. İlerleyen yıllarda buna yönelik çalışmalar artmıştır (Krouscas, 1999).

Altay ve Özdemir (2006) yaptıkları çalışmada, ilkokulda öğrenim gören 4. ve ortaokulda öğrenim gören 5. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu, kız öğrencilerin tutum puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve sınıf düzeyi yükseldikçe tutum puanlarında bir azalma olduğu bulunmuştur (Altay ve Özdemir, 2006).

Şişko ve Demirhan (2002) yaptıkları çalışmada, Ankara'nın merkez ilçelerindeki ilkokul, ortaokul ve liselerde öğrenim gören toplam 2072 öğrencinin tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulmuştur. Bu anlamlı fark lisede öğrenim gören kız öğrencilerin görüşlerinden kaynaklanmıştır. Bu çalışma sonucunda ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin anlamlı bir fark bulunmamıştır (Şişko ve Demirhan,2002). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür (Koçak ve Hürmeriç, 2006).

Yapılan başka çalışmalarda ise, öğretim kademelerinde öğrencilerinin sınıflarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında fark olduğu (Krouscas ve ark., 1999). Ebeveynlerinin eğitim durumlarına ve ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Koçak ve Hürmeriç, 2006).

Kangalgil ve diğerleri yaptıkları çalışmada, Ankara'nın merkez ilçelerinde ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite düzeyinde öğrenim gören öğrencilerden spor yapan ve yapmayan öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını belirlemek ve karşılaştırmak amacıyla toplam 2630 öğrenci katılmıştır. Veriler cinsiyet açısından ele alındığında, grupların tutum puanları ortalamaları yüksek olmasına rağmen erkek öğrencilerin tutum puanları kız öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Öğrenci düzeyi açısından tutumları ele alındığında öğrencilerin yaşları büyüdükçe tutum puanlarının arttığı, sporcu öğrencilerin tutum puanlarının ise spor yapmayanlara göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Ancak ortaokul 8. sınıf ile lise 1. sınıf öğrencilerinin tutum puanları arasındaki fark anlamlı çıkmamıştır. Farkın olmaması ortaokul 8.sınıf öğrencileri ile lise 1. sınıf öğrencileri arasında yaş farkının az olmasının neden olduğu söylenebilir. Spor yapan öğrenciler göz önüne alındığında ise üniversite öğrencilerinin tutum puanlarının en yüksek olduğu görülür. Bunun sebebi ise üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spor ders saatlerinin fazla olmasıdır (Kangalgil ve Hünük, 2004).

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analiz işlemleri detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, ortaokul öğrencilerinin beden eğitim dersine ilişkin tutumlarının araştırılması ve öğrencilerin ile ailelerin demografik özelliklerine göre farklılıkları ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırma tarama modeli niteliğindedir. Karasar'a (2007) göre, tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni Van ili Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerle sınırlandırılmış, örnekleme ise Van İli Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı özel ve genel ortaokullarda öğrenim gören 739 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada yer alan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de, öğrenci ailelerine ilişkin demografik özelliklere ilişkin bilgiler Tablo 2'de ve öğrencilerin spor yapma durumlarına ilişkin özellikler Tablo 3'de görülmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Özellikler	Kategoriler	<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kız	421	57,0
	Erkek	318	43,0
Sınıf Düzeyi	5.Sınıf	174	23,5
	6. Sınıf	284	38,4
	7. Sınıf	146	19,8
	8. Sınıf	135	18,3
Okul Türü	Genel Ortaokul	381	51,6
	Özel Okul	358	48,4
Kardeş Sayısı	0	152	20,6
	1	170	23,0
	2	163	22,1
	3	72	9,7
	4	79	10,7
	5	46	6,2
	6 ve Üstü	57	7,7
Toplam		739	100,0

Tablo 1'e bakıldığında, araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin demografik özelliklerine ilişkin dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde; 421 (%57,0) kız öğrencilerden ve 318 (%43,0) erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre dağılımları incelendiğinde; 5. Sınıf düzeyinde öğrenim gören 174 (%23,5) öğrenci, 6. Sınıf düzeyinde öğrenim gören 284 (%38,4) öğrenci, 7. Sınıf düzeyinde öğrenim gören 146 (%19,8) öğrenci ve 8. Sınıf düzeyinde öğrenim gören 135 (%18,3) öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine göre dağılımları incelendiğinde; genel ortaokulda öğrenim gören 381 (%51,6) öğrenci ve özel ortaokulda öğrenim gören 358 (%48,4) öğrenci bulunmaktadır.

Öğrencilerin kardeş sayılarına göre dağılımları incelendiğinde; hiç kardeşi olmayan 152 (%20,6) öğrenci, 1 kardeşi olan 170 (%23,0) öğrenci, 2 kardeşi olan 163 (%22,1) 3 kardeşi olan 72 (%9,7) öğrenci, 4 kardeşi olan 79 (%10,7) öğrenci, 5 kardeşi olan 46 (%6,2) öğrenci, 6 ve üstü kardeşi olan 57 (%7,7) öğrenci bulunmaktadır. Genel itibari ile araştırmaya katılan 739 (%100,0) öğrenci bulunmaktadır.

Tablo 2. Öğrencileri Ailelerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Özellikler	Kategoriler	f	%
Ebeveynlerin yaşama Durumu	Anne ve baba sağ	564	76,3
	Annem Öldü-Babam Sağ	72	9,7
	Annem Sağ-Babam Öldü	47	6,4
	Annem ve Babam Öldü	56	7,6
Baba Eğitim	Okur-yazar değil	128	17,3
	İlkokul	134	18,1
	Ortaokul	150	20,3
	Lise	105	14,2
	Üniversite	222	30,0
Anne Eğitim	Okur-yazar değil	196	26,5
	İlkokul	161	21,8
	Ortaokul	128	17,3
	Lise	102	13,8
	Üniversite	152	20,6
Baba Meslek	İşçi	282	38,2
	Memur	209	28,3
	Özel Şirkette Çalışıyor	96	13,0
	Serbest Meslek	35	4,7
	İşyeri Sahibi	47	6,4
	Emekli	33	4,5
	Diğer (Çiftçi vb.)	37	5,0
Anne Çalışma Durumu	Hayır	415	56,2
	Evet	324	43,8
Aile Aylık Gelir Durumu	1500 ve Altı TL	427	57,8
	1500-2000 TL	123	16,6
	2000-2500 TL	58	7,8
	2500 ve Üstü TL	131	17,7
Toplam		739	100,0

Tablo 2'ye bakıldığında, öğrencilerin ailelerinin demografik özelliklerine ilişkin dağılımları incelenmiştir. Ebeveynlerin yaşama durumlarına göre; annesi ve babası sağ olan 564 (%76,3) öğrenci, annesi ölen ve babası sağ olan 72 (%9,7) öğrenci, annesi sağ ve babası ölen 47 (%6,4) öğrenci, annesi ve babası ölmüş olan 56 (%7,6) öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre dağılımları incelendiğinde; babası okur-yazar olmayan 128 (%17,3) öğrenci, babası okur-yazar olan 161 (%21,8) öğrenci, babası ilkokul mezunu olan 150 (%20,3) öğrenci, babası ortaokul mezunu olan 105 (%14,2) öğrenci ve babası lise mezunu olan 222 (%30,0) öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin annelerinin eğitim

durumlarına göre dağılımları incelendiğinde; annesi okur-yazar olmayan 196 (%26,5) öğrenci, annesi okur-yazar olan 161 (%21,8) öğrenci, annesi ilkokul mezunu olan 128 (%17,3) öğrenci, annesi ortaokul mezunu olan 102 (%13,8) öğrenci ve annesi lise mezunu olan 152 (%20,6) öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin babalarını mesleklerine göre dağılımları incelendiğinde; babası işçi olan 282 (%38,2), babası memur olan 209 (%28,3), babası özelsirket çalışanı olan 96 (%13,0), babası serbest meslek çalışanı olan 35 (%4,7), babası iş yeri sahibi olan 47 (%6,4), babası emekli olan 33 (%4,5), babası diğer (çiftçi vb.) meslek çalışanı olan 37 (%5,0) öğrenci bulunmaktadır. Öğrenci annelerinin çalışma durumlarına göre frekans dağılımları incelendiğinde; annesi çalışmayan 415 (%56,2) öğrenci ve annesi çalışan 324 (%43,8) öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumlarına göre dağılımları incelendiğinde; aileleri 1000 ve Altı TL ekonomik gelire sahip olan 427 (%57,8) öğrenci, aileleri 1001-1500 TL ekonomik gelire sahip olan 123 (%16,6) öğrenci, aileleri 1501-2000 TL ekonomik gelire sahip olan 58 (%7,8) öğrenci ve aileleri 2001 ve üzeri TL ekonomik gelire sahip olan 131 (%17,7) öğrenci bulunmaktadır.

Tablo 3. Öğrencileri Spor Yapma Durumlarına İlişkin Özelliklerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Özellikler	Kategoriler	f	%
Okul Dışı Spor Yapma Sıklığı	Her zaman	198	26,8
	Ara sıra	275	37,2
	Nadiren	200	27,1
	Hiç	66	8,9
Bir Kulüpte Düzenli Spor Yapma Durumu	Evet	179	24,2
	Bazen	263	35,6
	Hayır	297	40,2
Toplam		739	100,0

Tablo 3'e bakıldığında, ortaokul öğrencilerinin spor yapma durumlarına ilişkin dağılımlar incelenmiştir. Öğrencilerin okul dışında boş zamanlarında spor yapma sıklıklarına göre dağılımlar incelendiğinde; Her zaman spor yapan 179 (%24,2) öğrenci, ara sıra spor yapan 263 (%35,6) öğrenci, nadiren spor yapan 200 (%27,1) öğrenci ve hiç spor yapmayan 66 (%8,9) öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin bir kulüpte düzenli spor yapma durumlarına göre dağılımlar

incelendiğinde; bir kulüpte spor yapan 179 (%24,2) öğrenci, bir kulüpte bazen spor yapan 263 (%35,6) öğrenci ve bir kulüpte spor yapmayan 297 (%40,2) öğrenci bulunmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

3.3.1. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırma ile ilgili bilgilere yerli ve yabancı kitaplardan, bilimsel dergilerden, ulusal ve uluslararası sempozyum ve kongrelerden, internet üzerinden bilimsel veri tabanlarından ve çeşitli kurumların internet adreslerinden ulaşılmaya çalışılmıştır. Konu ile ilgili tez çalışmaları T.C Yükseköğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Dairesi Tez Merkezinden temin edilmiştir.

Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket tekniği uygulanmıştır. Araştırma için uygulanan anket formu (Ek-2) iki bölümden oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümü, öğrencilerin kişisel bilgi ve özelliklerini içeren 13 sorudan; ikinci bölümü, İlköğretim Öğrencileri için Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinden oluşmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu

Bu formda örnekleme oluşturan deneklerle ilgili yaş, cinsiyet ve beden eğitimi dersinden memnun olup olmama gibi kişisel bilgilerin toplanmasına dönük sorular yer almaktadır.

Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Oluşturma

Güllü ve Güçlü (2009) tarafından 600 öğrenciye uygulanarak geliştirilen tutum ölçeği 11 madde olumsuz ve 24 madde olumsuz olmak üzere toplam 35 maddeden oluşmaktadır. Ölçek tek boyutlu olup, tek faktörün açıkladığı varyans %36,19 ve birinci öz değeri 12,67'dir. 45 gün ara ile 50 ortaöğretim öğrencisine uygulanması sonucu elde edilen test tekrar test yöntemine göre güvenilirlik katsayısı 0,80 olarak ve tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) 0,94 olarak bulunmuştur.

Daha önceden geliştirilen ve 35 maddelik tek faktörlü yapıya sahip olan ölçeğin araştırma kapsamında Van ilinde öğrenim gören 739 ortaöğretim öğrencisine

uygulaması yapılmıştır. Teori ve uygulama bakımından yapısı tanımlanan ölçeğin araştırma kapsamında belirlenen örnekleme doğrulanıp doğrulanmadığına doğrulayıcı faktör analizi ile geçerlik çalışması yapılmıştır ve güvenilirlik olarak belirlenen örneklem grubunda Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısına bakılmıştır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi dersi tutum ölçeğine ilişkin 1 faktör ve 35 maddelik yapının doğrulanıp doğrulanmadığı doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile incelenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA), pek çok gözlenebilir değişkenin oluşturduğu faktörlerden (gizil değişkenlerden) oluşan faktöriyel bir modelin gerçek verilerle ne derece uyum gösterdiğini değerlendirmeyi amaçlar. İncelenecek model, ampirik bir çalışmanın verileri kullanılarak belirlenmiş ya da belirli bir kurama dayandırılarak kurgulanmış bir yapıyı tanımlayabilir (Sümer, 2000). DFA’da modelin geçerliliğini değerlendirmek için çok sayıda uyum indeksi kullanılmaktadır. Bunlar içinde en sık kullanılanları (Cole, 1987; Sümer, 2000); Ki-Kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness, χ^2), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index, CFI), Normleştirilmemiş Uyum İndeksi (Non-Normed Fit Index, NNFI), Normleştirilmiş Uyum İndeksi (Normed Fit Index, NFI), İyilik Uyum İndeksi (Goodness of Fit Index, GFI). Ölçek modelinde gözlenen değerlerin $X^2/d < 3$; $0 < RMSEA < 0.05$; $0.97 \leq NNFI \leq 1$; $0.95 \leq CFI \leq 1$; $0.95 \leq GFI \leq 1$ ve $0.95 \leq NFI \leq 1$ aralıklarında olması mükemmel uyumu; $4 < X^2/d < 5$; $0.05 < RMSEA \leq 0.08$; $SRMR \leq 0.08$; $0.90 \leq NNFI \leq 0.97$; $0.90 \leq CFI \leq 0.95$; $0.90 \leq GFI \leq 0.95$ ve $0.90 \leq NFI \leq 0.95$ ise kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Sümer, 2000).

Ölçeğin Geçerlik Çalışması

Aşağıda yer alan değerler incelendiğinde ölçeğin çok değişkenli normallik varsayımını sağlayıp sağlamadığına ilişkin analiz sonuçları ifade edilmiştir. Bu değerlere göre; Relative Multivariate Kurtosis = 1.022, bu değer 1.00 değerinden büyük olması çok değişkenli normallik varsayımını sağlamadığını göstermektedir. Ayrıca Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis (basıklık) değerlerine bakıldığında, $p < .05$ ’e

göre anlamlı olduğundan çok değişkenli normallik varsayımını sağlamadığı görülmektedir.

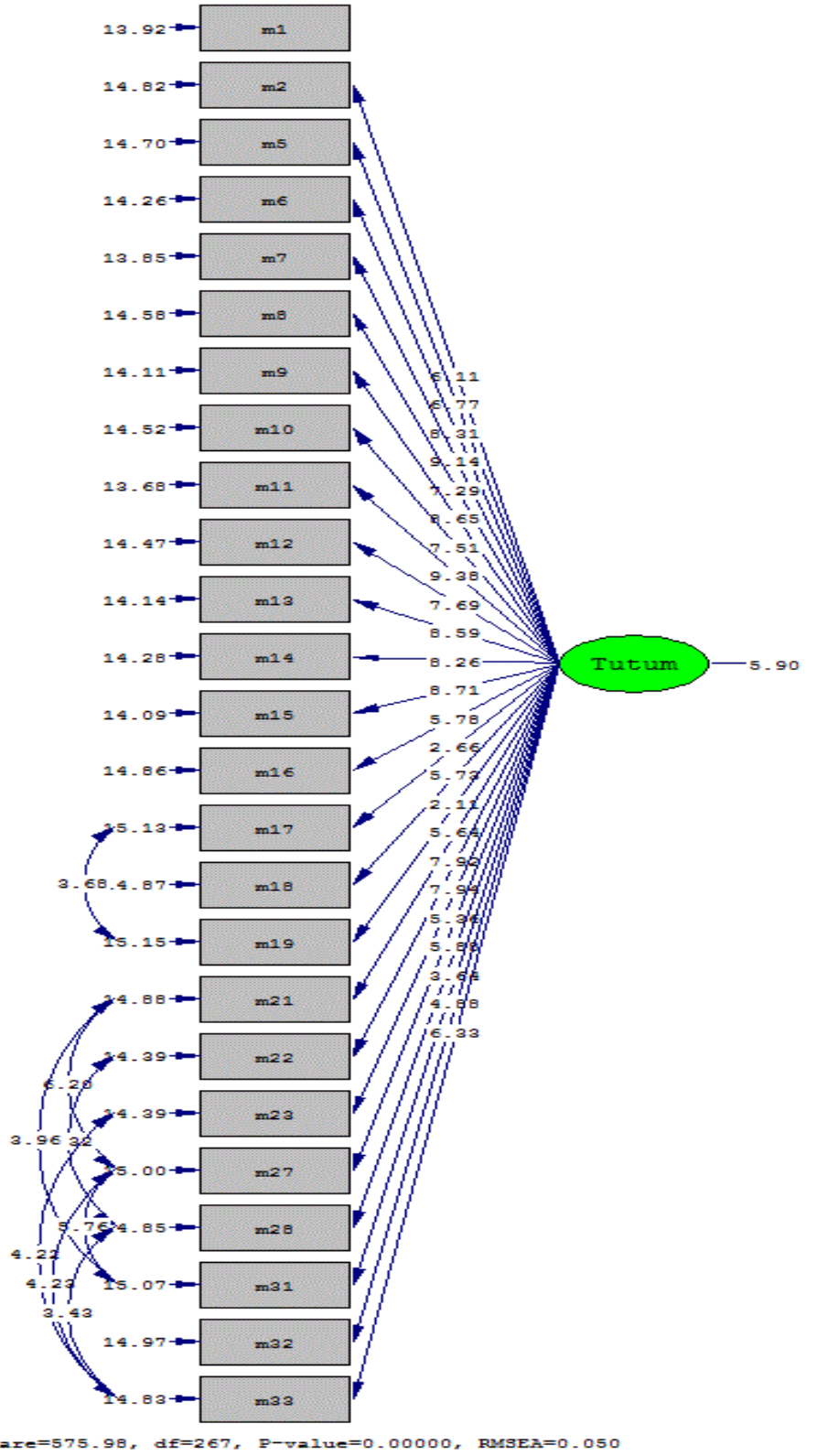
Test of Multivariate Normality for Continuous Variables

Skewness			Kurtosis			Skewness and Kurtosis	
Value	Z-Score	P-Value	Value	Z-Score	P-Value	Chi-Square	P-Value
64,386	22,071	0,000	690,053	4,632	0,000	508,581	0,000

Bu sonuçlara göre çok değişkenli normallik varsayımını sağlamış durumda Maksimum Likelihood (ML) parametre kestirim yöntemini kullanılmadığı için Robust Maksimum Likelihood (Robust ML) parametre kestirim yöntemini kullanılmıştır. Modelimiz 1. Düzey 1 Faktörlü Robust ML yöntemidir.

Ölçeğin 1 faktör ve 35 maddelik yapısının doğrulanıp doğrulanmadığını değerlendirmek amacıyla DFA uygulanmıştır. Uygulanan ilk DFA’da istatistiksel olarak anlamlı olmayan t değerine sahip maddeler incelenmiştir. Bu incelemeye göre anlamlı olmayan t değerine sahip 3.,4.,20.,24.,25.,26.,29.,30.,34. ve 35. madde olmak üzere toplam 10 madde daha önceden belirlenen tek faktörlü yapı ile uyum göstermediği dolayısıyla bu maddelerin ölçekten çıkarılmıştır. 1 faktörlü 25 maddelik ölçekten elde edilen path diyagramı Şekil 1’de belirtilmiştir.

Uyum indeksleri $\chi^2=575,98$, $sd=267$, $X^2/sd= 2,16$, $CFI=0.92$, $NNFI=0.92$ ve $NFI=0.91$, $GFI=0,91$ $RMSEA=0.050$, $SRMR=0,049$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin faktöriyel yapısını gösteren modelin gözlenen değişkenleriyle faktörleri arasındaki ilişkiyi gösteren katsayılar incelendiğinde, uyum indekslerinin yeterli düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Uyum indeks değerlerine bakıldığında ve hata değerleri olan $RMSEA$ ve $SRMR$ değerine bakıldığında, iyi uyum olduğu sonucuna ulaşılmıştır. DFA ile hesaplanan uyum istatistikleri dikkate alındığında, ölçeğin AFA ile belirlenen daha önceki bir faktörlü yapısının toplanan verilerle genel olarak uyum sağladığına karar verilmiştir.

Şekil 1. Düzey Tek Faktörlü Robust ML Yöntemine Dayalı Path Diyagramı

Şekil 1 incelendiğinde, son hali verilen ölçeğin 25 madde ve 1 faktörden oluştuğu görülmektedir. Maddelere ait regresyon değerleri ve t değerlerine Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. DFA'ya ait Regresyon ve T Değerleri

B Ölçeğinin		
m	R ²	t
m1	0,30	Sabit
m2	0,11	6,11
m5	0,14	6,77
m6	0,24	8,31
m7	0,31	9,14
m8	0,17	7,29
m9	0,27	8,65
m10	0,18	7,51
m11	0,34	9,38
m12	0,20	7,69
m13	0,26	8,59
m14	0,24	8,26
m15	0,27	8,71
m16	0,099	5,78
m17	0,019	2,66
m18	0,097	5,73
m19	0,012	2,11
m21	0,093	5,64
m22	0,21	7,92
m23	0,21	7,94
m27	0,083	5,36
m28	0,10	5,88
m31	0,036	3,64
m32	0,068	4,88
m33	0,12	6,33

Tablo 4 incelendiğinde, elde edilen regresyon katsayılarının ve t değerlerinin anlamlı olduğu ve modelin doğrulandığı belirlenmiştir. Genel itibari ile bakıldığında, m11, R²=0,34 değeri ile ölçeğin en önemli maddesi olduğu ve m19, R²=0,012 ile ölçeğin en önemsiz maddesi olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Ölçeğin Güvenirlilik Çalışması

Ölçeğin güvenirliliği belirlenen maddelerin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayılarına bakılarak Tablo 5'da gösterilmiştir. Bu katsayı, tüm sorular dikkate

alınarak hesaplandığından, ölçme aracının genel güvenilirlik yapısını diğer katsayılara göre en iyi yansıtan katsayıdır (Özdamar, 2004).

Tablo 5. Tek Faktöre Ait Alfa Güvenirlik Katsayıları

	Tutum Ölçeği
Madde Sayısı	25
Cronbach α	,82

Tablo 5'e göre Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı tutum ölçeğinde 25 madde ile,82 güvenilirlik katsayısına sahip olduğu görülmektedir. Maddelerin kendi içerisinde yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu yukarıda yer alan güvenilirlik katsayısı ile görülmektedir. Tezbaşaran (1997), likert tipi bir ölçekte yeterli sayılabilecek bir güvenilirlik katsayısının olabildiğince 1'e yakın olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu sonuçlara göre araştırma için kullanılan beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin tek bir faktörde güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.2. Verilerin Analizi

Araştırma amacına uygun olarak belirlenen tutum ölçeğinin ortaokul öğrencilerine uygulanması sonucu elde edilen veriler SPSS-21 programına işlenmiştir. Daha önceden geliştirilmiş olan ölçeğin yapısının doğrulanması için DFA analizi LISREL paket programı kullanılarak yapılmıştır. Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumların düzeylerine betimsel istatistikler (ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık) ile bakılmıştır. Öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin dağılımlara göre tutumları arasındaki farklılıklara bakılmadan önce uç değerlere ve kayıp verilere bakılmıştır. Tutum düzeylerinin normal dağılımına ilişkin Kolmogorov-Simirnov Z testi ile bakılmış puan dağılımının $p>,05$ 'e göre normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Tutum puanının eşit aralıklı ölçek düzeyinde olduğu yani sürekli veri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Test varyansların homojenliği ise $p>,05$ 'den büyük olduğu için puan dağılımının homojen dağıldığı görülmektedir. Parametrik test varsayımlarını karşıladığından dolayı değişkenler bazında karşılaştırmalar parametrik analizler ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin cinsiyet, okul türü, anne çalışma durumu değişkenlerine göre tutum düzeyleri

arasındaki farklılığa Independent-Sample (Bağımsız Örneklem) T-Testi ile bakılmıştır. Öğrencilerin sınıf düzeyleri, kardeş sayıları, baba eğitim, anne eğitim, baba meslek, aile ekonomik durum, okul dışı spor yapma sıklıkları ve bir kulüpte spor yapma sıklıklarına göre tutum düzeyleri arasındaki farklılığa One-Way Anova (Tek Yönlü Varyans) analizi ile bakılmıştır. Öğrencilerin ebeveynlerinin hayatta olma durumlarına göre tutumları arasındaki farklılığa kategoriler arası oranların 10 katından fazla olmasından dolayı parametrik test varsayımlarını ihlal ettiği için One-Way Anova analizinin non-parametrik karşılığı olan Kruskal-Wallis H testi ile bakılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

Birinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin beden eğitim dersine ilişkin tutumları ne düzeydedir?

Tablo 6. Öğrencilerin Tutumlarına Ait Betimsel İstatistikler

	N	Çarpıklık	Basıklık	\bar{X}	S
Tutum	171	,93	-,082	77,54	14,73

Tablo 6 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının $\bar{X} = 77,54$ ($S=14,73$) ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Çarpıklık değerine bakıldığında, tutum düzeylerinin sağa çarpık bir dağılım sergilediği yani öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının ortalama değer biraz altında birikim gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. Basıklık değerine bakıldığında, öğrencilerin tutumlarının normal dağılımdan daha basık bir dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

İkinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Tablo 7. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait Independent-Sample T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	sd	p
Tutum	Kız	421	74,90	12,72	5,72	737	,000
	Erkek	318	81,03	16,40			

* $p < ,05$

Tablo 7'ye bakıldığında, ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki farklılıklar incelendiğinde, kız öğrencilerin tutumları ($\bar{X} = 74,90$) ile erkek öğrencilerin tutumları ($\bar{X} = 81,03$) arasında $t_{(737)} = 5,72$, $p = ,000 < ,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, kız öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının, erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarından daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

Üçüncü Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Tablo 8. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	F(3-735)	p	Post Hoc (Scheffe)
Tutum	5. Sınıf	174	78,51	15,24	9,56	,000*	1>2, 3>2
	6. Sınıf	284	74,53	14,39			
	7. Sınıf	146	82,27	13,29			
	8. Sınıf	135	77,50	14,86			

*p<,05 Kategoriler: “5. Sınıf=1; 6. Sınıf=2; 7. Sınıf=3; 8. Sınıf=4

Tablo 8’e bakıldığında, ortaokul öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında $F_{(3-735)}=9,56$, $p=,000<,05$ anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, “6. Sınıf” düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin tutumlarının ($\bar{X}=74,53$), “5. Sınıf” düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=78,51$) ve “7. Sınıf” düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=82,27$) küçük olmasından kaynaklanmaktadır.

Dördüncü Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin öğrenim gördükleri okul türlerine göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Tablo 9. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okul Türlerine Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait Independent-Sample T-Testi Sonuçları

	Okul Türü	N	\bar{X}	S	t	sd	p
Tutum	Genel	381	82,53	15,85	10,14	737	,000*
	Özel	358	72,23	11,22			

*p<,05

Tablo 9’a bakıldığında, ortaokul öğrencilerinin öğrenim gördükleri okul türlerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki farklılıklar incelendiğinde; Genel ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin tutumları ($\bar{X}=82,53$) ile Özel ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin tutumları ($\bar{X}=72,23$) arasında $t_{(737)}=10,14$, $p=,000<,05$ ’e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, genel ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının, özel ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarından daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Beşinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin kardeş sayılarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Tablo 10. Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları

	Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	S	F(6-732)	p	Post Hoc (Scheffe)
Tutum	0	152	75,54	14,53	11,23	,000*	1<7, 2<7, 3<7, 4<7 3<5, 3<6
	1	170	76,51	13,73			
	2	163	72,79	12,42			
	3	72	78,39	15,20			
	4	79	81,71	15,71			
	5	46	83,67	14,97			
	6 ve Üstü	57	87,68	14,67			

*p<,05 Kategoriler: "0 kardeş=1; 1 kardeş=2; 2 kardeş=3; 3 kardeş=4; 4 kardeş=5; 5 kardeş=6; 6 ve üstü kardeş=7"

Tablo 10'a bakıldığında, ortaokul öğrencilerin kardeş sayılarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında $F_{(6-732)}=11,23$, $p=,000<,05$ anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, 6 ve üstü kardeşe sahip olan öğrencilerin tutumlarının ($\bar{X}=87,68$), hiç kardeşe sahip olmayan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=75,54$), 1 kardeşe sahip olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=76,51$), 2 kardeşe sahip olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=72,79$), 3 kardeşe sahip olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=78,39$) büyük olmasından ve 2 kardeşe sahip olan öğrencilerin tutumlarının ($\bar{X}=72,79$), 4 kardeşe sahip olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=81,71$), 5 kardeşe sahip olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=83,67$) küçük olmasından kaynaklanmaktadır.

Altıncı Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin ebeveynlerinin hayatta olma durumlarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Tablo 11. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Hayatta Olma Durumlarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait Kruskal-WallisH Testi Sonuçları

	Ebeveyn	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	$X^2(3)$	p
Tutum	Anne ve baba sağ	564	77,43	14,55	367,04	5,46	,065
	Annem Öldü-Babam Sağ	72	81,38	17,31	421,74		
	Annem Sağ-Babam Öldü	47	74,79	12,52	339,53		
	Annem ve Babam Öldü	56	75,95	13,99	358,82		

*p<,05

Tablo 11 incelendiğinde ortaokul öğrencilerin ebeveynlerin hayatta olma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarına ait sıra ortalamaları arasında $X^2(3)=5,46$, $p=,141>,05$ anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Annesi ölen-babası sağ olan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu ve annesi sağ-babası ölen öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının biraz daha düşük olduğu görülmektedir.

Yedinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin baba eğitim durumlarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Tablo 12. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları

	Baba Eğitim	N	\bar{X}	S	F(4-734)	p	Post Hoc (Scheffe)
Tutum	Okur-yazar değil	128	80,50	15,12	10,63	,000*	1>5, 2>5, 3>5, 4>5
	İlkokul	134	79,36	14,88			
	Ortaokul	150	78,93	14,95			
	Lise	105	80,55	16,12			
	Üniversite	222	72,36	12,11			

*p<,05 Kategoriler: “Okur-Yazar Değil=1; İlkokul =2; Ortaokul =3; Lise =4; Üniversite=5

Tablo 12’ye bakıldığında, ortaokul öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında $F_{(4-734)}=10,63$, $p=,000<,05$ anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, babası üniversite mezunu olan öğrencilerin tutumlarının ($\bar{X}=72,36$), babası okur-yazar olmayan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=80,50$), babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=79,36$), babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=78,93$) ve babası lise mezunu olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=80,55$) daha küçük olmasından kaynaklanmaktadır.

Sekizinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin anne eğitim durumlarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Tablo 13. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları

	Anne Eğitim	N	\bar{X}	S	F(4-734)	p	Post Hoc (Scheffe)
Tutum	Okur-yazar değil	196	78,71	14,87	10,06	,000*	1>5, 2>5, 3>5, 4>5
	İlkokul	161	79,78	15,53			
	Ortaokul	128	79,35	15,14			
	Lise	102	79,22	15,59			
	Üniversite	152	70,99	10,40			

*p<,05 Kategoriler: “Okur-Yazar Değil=1; İlkokul =2; Ortaokul=3; Lise =4; Üniversite=5

Tablo 13’e bakıldığında, ortaokul öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında $F_{(4-734)}=10,06$, $p=,000<,05$ anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin tutumlarının ($\bar{X}=70,99$), annesi okur-yazar olmayan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=78,71$), annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin tutumlarından

($\bar{X}=79,78$), annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=79,35$) ve annesi lise mezunu olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=79,22$) daha küçük olmasından kaynaklanmaktadır.

Dokuzuncu Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin baba meslek durumlarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Tablo 14. Öğrencilerin Baba Meslek Durumlarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları

	Baba Meslek	N	\bar{X}	S	F(6-732)	p	Post Hoc (Scheffe)
Tutum	İşçi	282	78,26	14,66	11,06	,000*	1<7, 2<7, 3<7, 4<7, 5<7, 6<7
	Memur	209	74,36	13,19			
	Özel Şirket Çalışanı	96	74,41	12,99			
	Serbest Meslek	35	78,31	12,12			
	İş Yeri Sahibi	47	78,77	15,32			
	Emekli	33	79,70	16,07			
	Diğer (Çiftçi vb.)	37	93,86	16,68			

*p<,05 Kategoriler: “İşçi=1; Memur=2; Özel Şirket Çalışanı=3; Serbest Meslek=4; İş Yeri Sahibi=5; Emekli=6; Diğer=7

Tablo 14’e bakıldığında, ortaokul öğrencilerin baba meslek durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında $F_{(6-732)}=11,06$, $p=,000<,05$ anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, babası diğer (çiftçi vb.) meslek sahibi olan öğrencilerin tutumlarının ($\bar{X}=93,86$), babası işçi olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=78,26$), babası memur olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=74,36$), babası özel sektör çalışanı olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=74,41$), babası serbest meslek sahibi olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=78,31$), babası iş yeri sahibi olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=78,77$) ve babası emekli olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=79,70$) daha büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

Onuncu Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin anne çalışma durumlarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Tablo 15. Öğrencilerin Anne Çalışma Durumuna Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait Independent-Sample T-Testi Sonuçları

	Anne Çalışma Durumu	N	\bar{X}	S	t	sd	p
Tutum	Hayır	415	78,27	15,29	1,52	737	,128
	Evet	324	76,61	13,93			

*p<,05

Tablo 15'teki verilere göre ortaokul öğrencilerinin anne çalışma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum değerlerine bakıldığında,; annesi çalışmayan öğrencilerin tutumları ($\bar{X}=78,27$) ile annesi çalışan öğrencilerin tutumları ($\bar{X}=76,61$) arasında $t_{(737)}=1,52$, $p=,128>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Anlamlı farklılık olmamasına rağmen, annesi çalışmayan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının, annesi çalışan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

On Birinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin aile ekonomik durumlarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Tablo 16. Öğrencilerin Aile Ekonomik Durumlarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları

	Ekonomik durum	N	\bar{X}	S	F(3-735)	p	Post Hoc (Scheffe)
Tutum	1500 ve Altı TL	427	79,48	15,22	9,33	,000*	1>4, 3>4
	1500-2000 TL	123	76,35	14,61			
	2000-2500 TL	58	78,29	14,44			
	2500 ve Üstü TL	131	71,98	11,61			

* $p<,05$ Kategoriler: "1500 ve Altı =1; 1500-2000 TL=2; 2000-2500 TL =3; 2500 ve Üstü TL=4

Tablo 16 incelendiğinde ortaokul öğrencilerin aile ekonomik durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında $F_{(3-735)}=9,33$, $p=,000<,05$ incelendiğinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, ailesi 2001 ve Üstü TL aylık gelire sahip olan öğrencilerin tutumlarının ($\bar{X}=71,98$), ailesi 1000 ve Altı TL aylık gelire sahip olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=79,48$) ve ailesi 1501-2000 TL aylık gelire sahip olan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=78,29$) daha küçük olmasından kaynaklanmaktadır.

On İkinci Alt Problem: Ortaokul öğrencilerinin okul dışında spor yapma sıklıklarına göre beden eğitim dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Tablo 17. Öğrencilerin Okul Dışı Spor Yapma Sıklıklarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları

	Spor Yapma Sıklıkları	N	\bar{X}	S	F(3-735)	p	Post Hoc (Scheffe)
Tutum	Her Zaman	198	79,59	16,03	6,37	,000*	1>3, 2>3, 1>4, 2>4
	Ara Sıra	275	79,07	15,28			
	Nadiren	200	74,54	12,95			
	Hiç	66	74,09	11,09			

* $p<,05$ Kategoriler: "Her Zaman=1; Ara Sıra=2; Nadiren=3; Hiç=4

Tablo 17'ye bakıldığında, ortaokul öğrencilerin okul dışı spor yapma sıklıklarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında $F_{(3-735)}=6,37$,

$p=,000<,05$ anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, okul dışında boş zamanlarında nadiren spor yapan öğrencilerin tutumlarının ($\bar{X}=74,54$) ve okul dışında boş zamanlarında hiç spor yapmayan öğrencilerin tutumlarının ($\bar{X}=74,09$), okul dışında boş zamanlarında her zaman spor yapan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=79,59$) ve okul dışında boş zamanlarında ara sıra spor yapan öğrencilerin tutumlarından ($\bar{X}=79,07$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

On Üçüncü Alt Problem: Ortaokul öğrencilerindedir kulüpte düzenli olarak spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında farklılık var mıdır?

Tablo 18. Öğrencilerin Bir Kulüpte Düzenli Olarak Spor Yapma Durumlarına Göre Tutumları Arasındaki Farklılığa Ait One-Way Anova Sonuçları

	Kulüpte Spor Yapma Durumu				F(2-736)	p	Post Hoc (Scheffe)
	N	\bar{X}	S				
Tutum	Evet	179	78,32	15,61	,39	,681	
	Bazen	263	77,49	14,09			
	Hayır	297	77,10	14,75			

* $p<,05$ Kategoriler: “Evet=1; Bazen=2; Hayır=3”

Tablo 18’e bakıldığında, ortaokul öğrencilerin bir kulüpte düzenli olarak spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında $F_{(2-736)}=,39$, $p=,681>,05$ anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Anlamlı farklılık olmamasına rağmen, genelde bir kulüpte düzenli olarak spor yapanların beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının, spor yapmayanların beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde problemin durumuna ilişkin bulgular tartışılmış ve konuya ilişkin öneriler sunulmuştur. Araştırma bulgularına bakıldığında, ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 7). Bu anlamlı farklılık, kız öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının, erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarından daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca tabloda kız ve erkek öğrencilerin tutum puanları arasındaki farkın istatistiksel açıdan da anlamlı olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu sonucuna varılabilir. Bu sonucu, ortaokul düzeyinde yapılan benzer araştırma sonuçları da desteklemektedir (Karadağ ve ark, 2012). Yapılan başka çalışmalarda ise cinsiyete göre beden eğitimi dersi tutumları arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır (Gürbüz ve ark, 2012). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin olumlu tutum geliştirmelerinin birçok sebebi olabilir. Çünkü beden eğitimi derslerinde öğrenciler rahat spor kıyafetleri ile açık ve temiz bir havada, not kaygısı olmadan, hareket kısıtlaması olmaksızın birikmiş enerjilerini harcayacakları bir ortamda ders işlemektedirler. Beden eğitimi derslerinde içine kapanık, iletişimde zorluk yaşayan öğrencilerin arkadaşları ile daha çok sosyalleşme ortamı buldukları için hem beden eğitimi dersine yönelik olumlu tutum geliştirmede hem de okula yönelik olumlu tutum geliştirmeleri şaşırtıcı bir sonuç değildir. Hem akranlarını hem de karşı cinsi daha iyi tanıma imkânı da bulmaktadırlar. Bu sebeplerden dolayı ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik olumlu tutum geliştirmeli kaçınılmaz bir sonuçtur.

Bu sonuçlar ışığında, ortaokul erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının kız öğrencilere göre daha olumlu olduğu sonucuna varılabilir. Bu sonuç, ortaokul erkek öğrencilerinin kız öğrencilere göre beden eğitimi derslerine katılma noktasında daha istekli olduklarını, daha çok zevk aldıklarını, derslere daha

çok katıldıklarını, görev ve sorumluluklarını daha çok yerine getirdiklerini ve beden eğitimi dersini daha çok sevdiğini göstermektedir. Bu durumu yapılan araştırma sonuçları da desteklemektedir. Treanor ve arkadaşlarının (1998) yaptıkları araştırmada, beden eğitimi derslerinde erkek öğrenciler kızlara göre kendilerini daha yetenekli, güçlü ve kuvvetli hissettikleri sonucu bulunmuştur. Hürmeriç ve arkadaşlarının (2004) yaptıkları araştırmada, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre kas gücü, dayanıklılık ve esneklik gibi konularda kendilerine daha çok güvendikleri sonucunu bulmuşlardır.

Diğer bir sonuç ise, ortaokul öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 8). Ortaokul 5., 6., 7. ve 8. sınıflara giden öğrencilerin tutum puanları incelendiğinde, bütün öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir. Sınıflar arası tutum değerlerinin farklılık göstermesinin sebebi olarak öğrencilerin yanı sıra aileleri gösterilebilir. 5.sınıf öğrencilerinin fiziksel olarak bazı spor branşlarını yapabilecek fiziki olgunluğa erişmeleri ve de dördüncü sınıfı bitirerek eğitim öğretimin bir kademesini bitirmenin verdiği rahatlık ve yeni bir eğitim öğretim kademesine başlamalarından dolayı teorik derslerden ziyade beceri gerektiren derslere (beden eğitimi, müzik, resim)daha fazla ilgi gösterdikleri söylenilebilir. 6. sınıf öğrencilerinin tutum değerlerinin düşük çıkması öğrencinin ve ailesinin 6. sınıfta başarıya giden yolda beden eğitimi dersini gereksiz bir ders olarak görmesi söylenilebilir. 7. sınıf öğrencilerinin tutum değerlerinin yüksek çıkması öğrencilerin özellikle fiziksel açıdan büyümeleri hızlandığı için kendini ispatlama kaygısı taşırlar. Kendini beden eğitimi dersinde daha rahat ifade ettiği için öğrencilerin derse karşı tutum değerlerinin yüksek çıktığı savunulabilir. 8. sınıf öğrencilerinin tutum değerinin en düşük olmasının sebebi ise TEOG sınavına ilişkin stres ve kaygı düzeylerinin yüksek olmasından kaynaklandığı söylenilebilir. Çünkü bu sınavda beden eğitimi dersi ile ilgili hiçbir soru çıkmamaktadır. Dolayısı ile TEOG sınavında hiç bir sorunun sorulmadığı bir ders olan beden eğitimi derslerine karşı 8. sınıf öğrencilerinin tutum puanlarının 7. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde farklı olmasının sebebi olarak görülebilir. Taşkın ve Tekin (2009) tarafından ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerin üzerinde yapılan çalışmada, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının sınıflara göre

anlamli farklilik gosterdiginini tespit etmistir. Baska bir arastirmada ise, beden egitimi dersine yonelik tutumlarin sinif degiskeni acısından anlamli bir sekilde farklılastiginı gostermektedir (Güllü ve ark., 2007).

Arastirmada elde edilen bulgulardan hareketle, ortaokul öğrencilerinin öğrenim gördükleri okul türlerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki farklılıklar incelendiğinde; Genel ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin tutumları ile Özel ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin tutumları arasında anlamli farklilik olduğu görülmektedir (Tablo 9). Bu anlamli farklilik, genel ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının, özel ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarından daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Sınav ülkesi olduğumuz için ailelerin çocuklarından sınavlarda yüksek puan beklemekte ve çocuklarının geleceği için kaygı duymaları, çocuklarını spora yönlendirmelerine engel olan diğeri bir unsurdur. Özel ortaokulda öğrenim gören öğrenciler (TEOG) sınavı kaygısı yüzünden diğeri derslere yoğunlaştığı ve beden eğitimi, müzik, resim gibi derslere tutumlarının doğal olarak düşeceği söylenebilir. Bundan dolayı özel ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin tutumları genel ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin tutumlarına göre daha düşük olduğu görülür.

Ortaokul öğrencilerin kardeş sayılarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamli farklilik olduğu görülmektedir (Tablo 10). Elde edilen bulgulardan hareketle genel anlamda kardeş sayısı artıkça beden eğitimi dersine karşı tutumda da artış görülmektedir. Güllü (2007)'nin ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları incelediği aralarında anlamli fark bulamamasına rağmen, çalışmasında kardeş sayısı az olan ya da hiç olmayan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının daha olumlu olacağını tahmin etmiştir. Akkaya'nın (1998) çalışmasında ise ailedeki kardeşlerin spor yapma sıklığını etkilediği görülmüştür. Kardeşi olmayan ya da az olan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının daha olumlu olacağı tahmin edilmiştir. Çünkü bu öğrencilerin oyun alanlarının sınırlı olduğu apartmanlarda yaşadıklarından dolayı kardeş sayısının az olması veya kardeşin olmamasından dolayı yaşadığı evde veya okul dışında sportif faaliyetlerde bulunması daha az olacaktır. Bundan dolayı sportif

faaliyetlerin fazla olduğu beden eğitimi derslerine karşı tutumlarının olumlu olacağı tahmin edilmiştir. Ancak araştırma sonuçları bu durumu desteklememektedir. Çocuk sayısı azaldıkça anne babalar çocuklarını sınavlarda başarıyı getirecek olan derslere daha fazla yönlendirmeleri kardeşi olmayan ya da az olan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının kardeş sayısı fazla olan öğrencilere oranla düşük olmasının sebebi olarak gösterilebilir.

Ortaokul öğrencilerin ebeveynlerin hayatta olma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarına ait sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (Tablo 11). Annesi ölen-babası sağ olan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu ve annesi sağ-babası ölen öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının biraz daha düşük olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmada öğrencilerinin anne veya babalarının hayatta olma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna varılmıştır. Fakat çalışmada ebeveynlerinden herhangi birini veya her ikisini de kaybeden öğrencilerin arkadaşlarına daha fazla düşkün olacağı düşünülmüştür. Dolayısı ile arkadaşlarına daha düşkün olan öğrencilerin onlarla daha fazla zaman geçireceği, sosyalleşme imkânı bulacağı, enerjisini harcayacağı, başarıya duygusunu tadacağı beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının diğer öğrencilere göre farklı olacağı düşünülmüştür. Ancak çalışmada bu durumun tersine sonuçlar bulunmuştur. Yani öğrencilerin ebeveynlerinin hayatta olma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmamaktadır (Güllü,2007).

Ortaokul öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 12). Ayrıca öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı düzeyde fark olduğu ve bu anlamlı farklılık, babası üniversite mezunu olan öğrencilerin tutumlarının, babası okur-yazar olmayan öğrencilerin tutumlarından, babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin tutumlarından, babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin tutumlarından ve babası lise mezunu olan öğrencilerin tutumlarından daha küçük olmasından kaynaklanmaktadır. Bu sonuca göre, ortaokul öğrencilerinin babalarının eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında farklılıklar olduğu söylenebilir. Ancak Koçak ve

Hürmeriç'in (2004) ve Koçak ve Hürmeriç'in (2006) yaptıkları araştırmalarda, ilköğretim öğrencilerinin babalarının eğitim düzeylerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı sonucunu bulmuşlardır. Fakat Holoğlu'nun (2006) ilköğretim kız öğrenci üzerine yaptığı araştırmada ise, kız öğrencilerinin babalarının eğitim düzeyleri ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde fark olduğunu sonucunu bulmuştur. Bu durum ilköğretimde çocuk sayılabilecek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının oluşmasında babalarının eğitim düzeylerinin fazla bir rolünün olmadığını göstermektedir.

Bunlarla birlikte eğitim düzeyi en üst düzey olan, üniversite mezunu babalarının, öğrencilerin tutum puanlarının en düşük çıkmış olması çok manidardır (Tablo 12). Çünkü eğitilmiş bir insanın yetiştirdiği çocuğunun sportif, sanatsal ve kültürel faaliyetlere karşı tutumlarının olumlu olması beklenir. Ancak TEOG sınavının varlığı göz önüne alındığında araştırmada ortaya çıkan bu sonucu açıklayabilecek kadar büyük bir önem taşımaktadır. TEOG sınavı, ortaokul öğrencilerinin iyi bir liseye kazanmaları için büyük bir öneme sahiptir. Dolayısı ile iyi bir lise demek hayatta iyi bir kariyer sahibi olabilmeleri için önlerindeki en büyük engeli aşmaları anlamına gelir. Bunlar göz önüne alındığında babaların eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarının TEOG engelini aşmaları ile ilgili bir beklentileri olabilir. Bundan dolayı öğrencilerin ailelerinin beklentilerine cevap vermek için TEOG sınavında sorunun sorulmadığı beden eğitimi dersine tutumlarında bir azalma görülmesi gayet doğal bir sonuç olarak görülebilir.

Ortaokul öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 13). Ancak ilköğretim düzeyinde yapılan çalışmalarda, öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeyleri ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı bulunmuştur (Koçak ve Hürmeriç, 2004; Koçak ve Hürmeriç, 2006). Ancak Holoğlu (2006) ilköğretim kız öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeyleri ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde fark olduğunu bulmuştur. Anne eğitim düzeyi arttıkça çocuklarının beden eğitimi dersi tutumlarında azalma görülmektedir. Bunun sebebi olarak TEOG sınavı kaygısı gösterilebilir. Çünkü

eğitimli bir insanın yetiştirdiği çocuğunun sportif, sanatsal ve kültürel faaliyetlere karşı tutumlarının olumlu olması beklenir. Ancak TEOG sınavının varlığı göz önüne alındığında araştırmada ortaya çıkan bu sonucu açıklayabilecek kadar büyük bir önem taşımaktadır. TEOG sınavı, ortaokul ğrencilerinin iyi bir liseye kazanmaları için büyük bir öneme sahiptir. Dolayısı ile iyi bir lise demek hayatta iyi bir kariyer sahibi olabilmeleri için önlerindeki en büyük engeli aşmaları anlamına gelir. Bunlar göz önüne alındığında babaların eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarının TEOG engelini aşmaları ile ilgili bir beklentileri olabilir. Bundan dolayı öğrencilerin ailelerinin beklentilerine cevap vermek için TEOG sınavında sorunun sorulmadığı beden eğitimi dersine tutumlarında bir azalma görülmesi gayet doğal bir sonuçtur.

Ortaokul ğrencilerin baba meslek durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 14). Bu anlamlı farklılık, babası diğer (ifti vb.) meslek sahibi olan öğrencilerin tutumlarının, babası işçi olan öğrencilerin tutumlarından, babası memur olan öğrencilerin tutumlarından, babası özel sektör çalışanı olan öğrencilerin tutumlarından, babası serbest meslek sahibi olan öğrencilerin tutumlarından, babası iş yeri sahibi olan öğrencilerin tutumlarından ve babası emekli olan öğrencilerin tutumlarından daha büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Koçak ve Hürmeriç'in (2006) ilköğretim düzeyinde yaptıkları araştırmada baba meslek durumu ile çocuğun beden eğitimi dersi tutum değerisi arasında anlamlı fark olmadığı sonucuna varmışlardır.

Ortaokul ğrencilerinin anne çalışma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki farklılıklar incelendiğinde; annesi çalışmayan öğrencilerin tutumları ile annesi çalışan öğrencilerin tutumları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (Tablo 15). Anlamlı farklılık olmamasına rağmen, annesi çalışmayan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının, annesi çalışan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Güllü (2007) yapmış olduğu çalışmada, anne mesleklerinin öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum oluşturmalarında herhangi bir etkisinin olmadığını ve çalışıp çalışmama durumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Yapılan benzeri araştırmalarda da ğrencilerinin annelerinin

meslekleri ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı sonucu bulunmuştur (Koçak ve Hürmeriç, 2004; Koçak ve Hürmeriç, 2006). Fakat bir işte çalışan annenin çalışmayan anneye oranla çocuğunun sportif faaliyetlere katılmasını teşvik etmesi, dolayısı ile beden eğitimi dersine olumlu tutum geliştirmesi beklenirken elde edilen bulgular bu düşüncüyü çürütmektedir. Elde edilen verilere bakıldığında, annesi çalışmayan öğrencilerin derse daha fazla ilgi gösterdikleri bulunmuş olup, bu beklenen bir sonuçtur. Çünkü çalışmayan annelerin çocuklarıyla daha fazla vakit geçirip ihtiyaçlarıyla daha fazla ilgilendikleri bunun da öğrenciye olumlu yönde etkisi olduğu söylenebilir. Annesi işçi olan öğrencilerin derse daha az ilgi göstermesinin sebebinin ise; çalışma şartları ağır olan annenin eve yorgun gelmesi, çocuklarına fazla vakit ayıramaması olarak gösterilebilir. Para kazanmanın zorluklarını yaşayarak tecrübe edinen anne çocuğunun ekonomik açıdan kendi ayakları üzerinde durabilmesi gerektiğini, dolayısı ile bunu gerçekleştirmenin yolunun ise sınavlardan geçtiğini çok iyi bilir. Sınavlarda sorunun sorulmadığı hatta çoğuna göre önemsiz bir ders olarak görünen beden eğitimi dersine yönelik tutumda azalmanın meydana gelmesinin sebebi olarak görülebilir. Bu neticeler ışığında ortaokul öğrencilerinin babalarının mesleklerine göre beden eğitimi dersi tutumlarının anlamlı düzeyde farklılaşma gösterdiği, annelerinin mesleklerine göre ise beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, öğrencilerin ebeveynlerinin mesleklerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna varılabilir.

Ortaokul öğrencilerin aile ekonomik durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 16). Kızılkaya (2009) tarafından yapılan araştırmada da ailenin ekonomik durumunun çocukların spora yönelme ve bakış açılarını etkileyen bir unsur olduğu belirlenmiştir. Gürbüz (2011) tarafından yapılan bir çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin ailelerinin gelir durumlarının öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını etkilemediği tespit edilmiştir. Yapılan çeşitli araştırmalarda da öğrencilerin spora bakış açıları ve spora katılım düzeylerinin ekonomik duruma göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir (Akman ve ark, 2012). Fakat ailelerinin aylık ortalama gelir düzeyleri en düşük olan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum değerleri diğer

öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Ancak gelir düzeyi yüksek olan aileler çocuklarının istedikleri spor malzemelerini rahatlıkla alabilecek, spor kurslarına gönderecek kadar aylık gelire sahip oldukları için çocuklarının beden eğitimi dersi tutumlarının yüksek olmasını, bu imkanlara sahip olamayan aile çocuklarının beden eğitimi dersi tutumlarının ise düşük olmasını beklenebilir. Fakat elde edilen bulgular bu düşüncüyü çürütmektedir. Ailelerinin aylık ortalama gelirleri en düşük olan ailelerin çocukları istedikleri spor malzemelerini (top, ayakkabı, eşofman, şort vb.) kolaylıkla alamamaları veya yaz spor okulları gibi ücretli spor eğitim kurslarına gidememeleri gibi nedenlerden dolayı düzenli olarak ve istedikleri zamanlarda spor yapma imkânı bulamamaktadırlar. Dolayısı ile okullarda rahatlıkla spor yapma imkânı sağlayan beden eğitimi derslerine ilişkin tutumlarının daha olumlu olması sonucu gayet normal olarak kabul edilebilir (Güllü, 2007).

Ortaokul öğrencilerin okul dışı spor yapma sıklıklarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 17). Her zaman egzersiz veya spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları en yüksek bulunurken; hiç spor yapmayan öğrencilerin tutum puanlarının en düşük olduğu görülmektedir. Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda, öğrencilerin okul dışında egzersiz veya spor yapma sıklıkları ile beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları arasında bir bağlantının olduğu söylenebilir. Çelik ve Pulur (2011) tarafından yapılan araştırmada da okul dışı spor etkinliklerine katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının sedanter öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çünkü okul dışında egzersiz ve spor faaliyetlerinde aktif olan bireyin sportif faaliyetleri sevmesi gayet doğaldır. Kişinin okulda egzersiz ve spor yaptığı ders olan beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının da bu bağlamda olumlu olması doğal bir sonuçtur. Aybek ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan çalışmada da beden eğitimi ve spor etkinliklerinden beklentileri yüksek olan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının da yüksek olduğu belirlenmiştir.

Ortaokul öğrencilerin bir kulüpte düzenli olarak spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (Tablo 18). Anlamlı farklılık olmamasına rağmen, genelde bir kulüpte

düzenli olarak spor yapanların beden eğitim dersine ilişkin tutumlarının, spor yapmayanların beden eğitim dersine ilişkin tutumlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan araştırma sonuçları da bu sonucu destekler niteliktedir. Hünük'ün (2006) ilköğretim düzeyinde yaptığı araştırmada aktif olarak spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları spor yapmayan öğrencilerin tutum puanlarına göre daha yüksek olduğunu bulmuştur. Spor yapan ortaokul öğrencilerinin spor yapmayan öğrencilere göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarında görülen bu fark onların psikolojik durumlarına da yansımaktadır. Örneğin, spor yapan ortaokul öğrencilerinin spor yapmayan öğrencilere göre benlik algılamaları arasında ve beden bölgelerinde hoşnut olma düzeyleri arasında farklılıklar olduğu görülmüşken (Aşçı ve ark., 1993); spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre benlik saygılarında bu fark görülmektedir (Tiryaki ve Moralı, 1993).

Bu verilerden hareketle ortaokul öğrencileri spor faaliyetlerine katılırken oyun kurallarını öğrenmekte, yeni beceriler elde etmekte, kuralları öğrenip yeni beceriler geliştirmesiyle beraber katıldığı sportif faaliyetlerden haz ve heyecan duymakta, yeni ortam ve arkadaşlar edinmektedirler. Dolayısı ile sporu bu kadar seven öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının spor yapmayan öğrencilerin tutumlarına göre daha olumlu olması gayet doğal bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

6. ÖNERİLER

1- Erkek öğrencilerin kız öğrencilerine oranla beden eğitimi dersine daha fazla ilgi gösterdiği görülmüştür. Beden eğitimi derslerinde kız öğrencilerinin katılımını sağlayıcı etkinliklere daha fazla yer verilmesi gerektiği önerilir.

2- Devlet okullarında okuyan öğrencilerin özel okulda okuyan öğrencilere oranla beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının yüksek olduğu görülmektedir. Özel okulda okuyan öğrencilere beden eğitimi dersinin zaman kaybı olmadığını, aksine akademik başarısına olabileceği anlatılabilir.

3- Aile eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları arasında da farklılık artmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek olan özel okul öğrencilerinin ailelerine beden eğitimi dersinin çocuğun başarısını azaltmayacağı aksine arttıracığı söylenebilir.

4- Ekonomik anlamda istediği malzemeyi rahatlıkla alabilecek ekonomik güce sahip ailelerdeki öğrencilerin beden eğitimi dersine ilgisi, diğer öğrencilere oranla düşük olduğu görülmüştür. İsteddiği spor malzemesini alabilecek imkana sahip olmasına rağmen beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının düşük olmasının sebebi ailelerin beden eğitimi dersini boş bir ders olarak görmeleridir. Ailelere beden eğitimi dersinin boş bir ders olmadığı hususunda rehberlik yapılabilir.

5- Çalışmanın geneline bakıldığında devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Özel okullarda okuyan öğrencilerinin ailelerinin ekonomik ve eğitim düzeyleri devlet okullarında okuyan öğrencilerin ailelerinin ekonomik ve eğitim düzeylerine göre yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla daha bilinçli bir ailede yaşıyor olması, ihtiyaçlarını daha rahat temin edebilecek imkana sahip olması, istediği spor malzemesine diğer öğrenciler oranla daha rahat ulaşacak imkana sahip olmasına rağmen beden eğitimi dersi tutumları daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim durumu daha iyi olan ailelerin beden eğitimi dersine gereken ilgiyi göstermediği dolayısıyla çocuklarını da bu doğrultuda yönlendirdikleri görülmektedir. Oysaki eğitim seviyesi arttıkça beden eğitimi ve spor dersine

farkındalığın artması gerekmektedir. Fakat sonuç bunun tam tersini göstermektedir. Özellikle TEOG sınavının varlığı eğitim seviyesi yüksek ailelerde beden eğitimi dersinin akademik başarıyı düşüreceği kaygısını arttırdığı savunulabilir. Ülkemizin sınav ülkesi olduğu gerçeğini göz önüne aldığımızda ailelerin bu kaygıyı taşımaları gayet doğaldır. Ailelerin bu kaygılarını ortadan kaldırmanın en kolay yolu sportif faaliyetlerde başarı gösteren öğrencilere girecekleri sınavlarda başarı derecesine göre ek puan verilmesi hem ailelerin hem de öğrencilerin beden eğitimi dersini boş ders olarak görmelerini ortadan kaldıracaktır. Aksine sportif faaliyetlere katılmanın avantaj sağlayacak olması beden eğitimi dersine olan ilgiyi artıracaktır. Beden eğitim dersine yönelik bu olumsuz yaklaşımı değiştirdiğimizde hem öğrencilerin derse olan ilgisinin artacağı, bunun sonucu olarak sporu seven ve sporla ilgilenen bir toplum olmamız kaçınılmaz olur. Bunun gerçekleşebilmesi için diğer faktörlerle beraber özellikle TEOG sınavında sportif başarı elde eden öğrencilere başarısına göre ek puan verilmesi beden eğitimi dersine olan ilgiyi artıracığı önerilebilir.

KAYNAKÇA

1. Açak, M., Beden Eğitimi Öğretmeni El Kitabı, Morpa Yayınları, (I. Baskı), İstanbul 2006.
2. Aicinema, S., The Teacher and Student Attitudes Toward Physical Education, *Physical Educator*, 1991, 48,1, 28.
3. Akkaya, L., Kocaeli İlinde Orta Öğretim Gençliğinin Sportif Tercihlerini Etkileyen Ekonomik Faktörler.(Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi) Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya 1998.
4. Akman, M., Tüzün, S., ve Ünalın, P., C., Adölesanlarda Sağlıklı Beslenme ve Fiziksel Aktivite Durumu. Nobel Med. 2012 , 8 (1), 24-29.
5. Aksoy, C., Beden Eğitimi ve Sporun Eğitime Etkisi. Malatya İnönü Üniversitesi, Salık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya 1999.
6. Alpaslan, S., Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlerinin sergilediği öğretim davranışlarına ilişkin algıları ve öğrencilerin bu derse karşı geliştirdikleri tutumları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu 2000.
7. Altay, F., ve Özdemir, Z., Ankara İli Merkez İlçelerinde İlköğretim Birinci Kademesinde Öğrenim Gören 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi.3-5 Kasım, Muğla Üniversitesi, Muğla 2006.
8. Altunkaya, N., Eğitim Sorunumuza Kuşbakışı, Ürün Yayınları, Ankara 1999.
9. Aracı H., Okullarda beden eğitimi, (II. Baskı), Nobel yayın dağıtım, Ankara 2001,ss 6-20
10. Aracı, H., Okullarda Beden Eğitimi. (II. Baskı). Bağıran Yayınevi, Ankara 1999.

11. Aşçı, F., H., Gökmen, H., Tiryaki, G., Aşçı, A., ve Zorba, E., Sportif Katılımın Liseli Erkek Öğrencilerin Beden Bölgelerinden Hoşnut Olma Düzeyleri Üzerine Etkisi. Spor Bilimleri Dergisi, 1993b, 4, (3), 38-47
12. Aşçı, F. H. Gökmen, H. Tiryaki, G. ve Öner, U. Liseli Erkek Sporcuların ve Sporcu Olmayanların Benlik Kavramları. Spor Bilimleri Dergisi, 1993a, 4, (1), 34-43.
13. Aybek, A., İmamoğlu, O., ve Taşmektepligil, M.,Y., Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Ve Ders Dışı Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi, 2012, 2,(2), 51-59.
14. Başarani, E., Eğitim Psikolojisi, Kadioğlu matbaası , Ankara 1991, 40-65.
15. Bilge, N., Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi. Kültür Bakanlığı Yayınları No: 1095. s:17-36, Ankara 1988.
16. Bucher, A., C., Foundations of Physical Education & Sport. London: The C.V.Mosby CompanyÜ, 1988.
17. Cole, D., A., Utility of Confirmatory Factoranalysis in Test Validation Research. Journal of Consulting and Clinical Psychology, 1987, 55, 584-594.
18. Çelik, Z., ve Pulur, A., Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı,115-121, Van 2011.
19. Çiçek, G., Koçak, S., Kirazcı, S., Beden Eğitimi Derslerinde Çeşitli Öğretmen ve Öğrenci Davranışlarının Öğrencilerin Derse Katılımındaki Önemi ve Sergileme Sıklığı, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, VII, Ankara 2002, (4), S. 12-13.
20. Çöndü, A., Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 1999.
21. Demirel, M., Kalkavan, A., Özdilek, Ç., Ersoy, A.,Yapıcı, A., K., ve Eynur, B., Beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin mesleki eğitimle ilgili görüş ve önerileri. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. Muğla, Bildiri Kitabı. 713-715, 2006.

22. Demirhan, G. ve Altay, F., Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği II. Spor Bilimleri Dergisi. Cilt XII, Sayı 2, 2001.
23. Demirhan, G., Dünyada Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme, Çağdaş Eğitim Dergisi; (300), 13-22, 2003.
24. Dever, A., Spor Sosyolojisi. Tarihsel ve güncel boyutlarıyla spor ve toplum, Başlık yayın grubu. İstanbul 2010.
25. Erdemli, A., Spor yapan insan, E yayınları, İstanbul 2008.
26. Erkal, M., Sosyolojik Açından Spor, İstanbul, 1982, ss. 112.
27. Erkan, N., Yasam Boyu Spor, Boyut yayıncılık, İstanbul 1996.
28. Figley, G.,E., "Detenninants of Attitudesto Wardp Hysical Education". Journal of Teaching in Physical Education, 1985, 4, 229-240.
29. Franzoi, S.,L., Social Psychology. (Third Edition). Boston: Mc. Graw Hill, 2003.
30. Gökdemir, K., ve Kılınç, F., Beden Eğitimi ve Sporun Bazı İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Sigara Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Etkisi. I. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi, Cilt 1 26-27 Mayıs, Ankara, 2000.
31. Güllü, M., ve Güçlü, M., Ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi dersi tutum ölçeği geliştirilmesi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2009, Cilt 3, Sayı 2.
32. Güllü, M., Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara 2007, s, 66–100
33. Güneş, A., Okullarda Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, Pegema Yayıncılık. Ankara 2001.
34. Günsel, A. M., İlköğretimde Beden Eğitimi ve Uygulamaları, Anı Yayıncılık, Ankara 2004.
35. Güral, M., Kütahya ili spor tesislerinde spor yapan yetişkinlerin spor yapma sebepleri ve spora karşı bakış açılarının belirlenmesi. 9.

- Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla, Bildiri Kitabı. 909-912, 2006.
36. Gürbüz, A., İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi (Muğla İl Örneği). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla 2011.
37. Gürbüz, A., ve Özkan, H., İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi (Muğla İl Örneği), Pamukkale Journal of Sport Sciences, 2012. 3(2), 78-89.
38. Haladyna, T., ve Thomas, G., "Theattitudes of Clcmentary School Children Toward School and SubJecimatters". Journal of Experimental Education, 1979, 48, (1), 18-23.
39. Harmandar, H., Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2004.
40. Hogg. M., A., Vaughan. G., M., Sosyal Psikoloji. Çeviren: Yıldız İ.Gelmez A, 1, Baskı , Utopya Yayınevi, Ankara 2006.
41. Holoğlu, O., G., İlköğretim İkinci Kademedede Öğrenim Gören Kız Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa 2006.
42. Hotaman, D., Gülhane Askeri Tıp Akademisi Sağlık Meslek Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Tutumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1995.
43. Hünük, D., Ankara İli Merkez İlçelerindeki İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının sınıf Düzeyi, Öğrenci Cinsiyeti, Öğretmen Cinsiyeti ve Spora Aktif Katılımları Açısından Karşılaştırılması, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2006.

44. Hürmer. Ç., Saraç, L., ve Koçak, S., Karma ve Aynı Cinsiyet Gruplarında İşlenen Beden Eğitimi Derslerine Karşı İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Tutumları. 10. ICHPER.SD & 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi,17-20 Kasım, Mirage Park Resort, Antalya 2004.
45. İnal, A., N., Beden eğitimi ve spor bilimi. (Birinci Baskı), Nobel yayın, Ankara 2003.
46. İnal, A.,N., Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş, Desen Ofset Matbaacılık, Konya 2000.
47. Julian. A., R., “Promoting Lifelong Physical Activitiy in Physical Education: What Should Physical Educators Be Accountable For in the 21st Century”. Journal of Teaching in Physical Education; XLIII, (3): 5-9, 2007.
48. Kale, R., Ersen, E., Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2003.
49. Kangalgil, M., Hünük, D., Demirhan, G., Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Beden Eğitime İlişkin Tutumları. (Sözel Bildiri) 10.ICHPER.SD & 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. Kemer/Antalya 2004.
50. Kangalgil, M., Hünük, D., DEMİRHAN, G., Öğretim Elemanları ve Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Spor Kavramları ve Etkinlikler Hakkındaki Görüşleri 9.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Muğla 2006.
51. Karadağ, S., İlköğretim 8. Sınıf Ve Lise 11. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Bağlı Olarak Karşılaştırılması (Kırıkkale Örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kırıkkale 2012.
52. Karanfilci, M., Alıştırma ve Eşli Öğretim Yöntemlerinin Futbol Tekniklerinin Öğretimine Etkisi, Yüksek Lisans. Hacettepe Üniversitesi. Ankara 2000.
53. Karaser, N., Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayınları, Ankara 2007.

54. Kızılkaya, A., Lise Öğrencilerinin Spora Katılımında Ailenin Etkisi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin 2009.
55. Kiskalı, N., F., İlköğretimde Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Uygulanabilirliği (Samsun İli Örneği), Samsun, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı yüksek lisans tezi; 13. Samsun 1999.
56. Koçak, S. ve Hürmeriç, I. Attitudes Of Primary School Students Toward Their Physical Education Classes in Turkey. 10th ICHPER-SD European Congressand TSSA 8th International Sports Science Congress, 17-20 November, Mirage Park Resort, Antalya 2004.
57. Koçak, S. ve Hürmeriç, I., Attitudes Toward Physical Education Classes ofPrimary School Students in Turkey. Perceptual & Motor Skills, 2006, 103, (1), 296-300.
58. Krouscas, A.,J., Middle School Students'Attitudes Toward a Physical ducation Program. Ph.D. Thesis. Virginia Polytechnic Institute and State University, 1999.
59. Kuru, E., Beden Eğitimi ve Sporda Program Geliştirme, 4, Aksam Sanat Okulu Matbaası, Ankara 2000.
60. Kuru, E., Sporda Psikoloji, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi, Ankara 2000.
61. Kuş, A., İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spora Bakış Zihniyetinin Değişmesi Gerekliliğinin Önemi. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu. Manisa 1993, 16–18 Aralık: 73.
62. Luke, M., D., ve Sinclair, D., "Genderdifference in Adolescentsa Uitudesto Ward School Physical Edueation". Journal of Teaching Physical Education. 1991, 11,31-46
63. M. E. B., Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Ders Dışı Çalışmaları Rehberi, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 2000.
64. Macintosh, D., ve Albinson, I., "Physicaleducationin Ontario Secondary Schools".Canadian Association for Health, Physical Education and

- Recreation Journal, 48 (3),14-17. Milli Eğitim Bakanlığı tebliğler dergisi, 1982, s:2369, 1992
65. Mirzeoğlu, D., (Ed.), Spor Bilimlerinin Eğitimsel (Pedagojik) Temelleri, Spor Bilimlerine Giriş, Bağırhan Yayım evi, Ankara 2003.
66. Morgan, C., T., Psikolojiye Giriş, Çev. Hüsnü Arıcı ve Orhan Aydın. (Ondördüncü Baskı), Meteksan AŞ, Ankara 2000.
67. Muallimoğlu, N., Çocuklara ve Gençlere Beden Eğitimi. Avcı ol Basım, 1998.
68. Nichols, B., Movingand Learning “The Elementary School Physical Education Experiense”Third Edition, Mosby Year Book, 1994.
69. Özdamar, K., Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi I, Kaan Kitap evi, Eskişehir 2004.
70. Özdemir, A., Orta Öğretimde Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Uygulanabilirliği, Çorum İli ve İlçelerinde ki Farklılıkların Değerlendirilmesi, On dokuz Mayıs Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2000, S.2.
71. Özdemir, C., ve Mercan, R., Spor ve şiddet: Adnan menderes üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokul öğrencileri üzerine sosyolojik bir çalışma. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. Muğla, Bildiri Kitabı. 2006, 936-938.
72. Özer, D., ve Aktop, A., İlköğretim Öğrencileri için Hazırlanmış Bir Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Adaptasyonu. Spor Bilimleri Dergisi, 2003, 14 (2), 67-82,
73. Özmen, Ö., Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni, (İkinci Baskı), Bağırhan Yayım evi, Ankara 1999.
74. Özyiğit, C., I., Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, Bildiriler, Paneller, Tartışmalar, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Okul İçi Beden Eğitimi ve Spor İzcilik Dairesi Başkanlığı, Milli Eğitim Basımevi, 19-21 Aralık, izmir, ss. 78, 1991.
75. Pangrazzi, R., P., Dynamic Physical Education For Elementary School Children. San Francisco: Pearson Education Inc, 2007.
76. Sakallı, N., Sosyal Etkiler, İmge Kitabevi, Ankara 2001.

77. Seaton, D.,C., Clayton, I., A., Leibee, H., C., And Messersmith, L. Education Handbook. New Jersey: Prentice- Hall, 1965.
78. Senemoğlu N., Gelişim Öğrenme ve öğretim (Kuramdan Uygulamaya) Spot Maatbacılık, Ankara 1997.
79. Silverman, S., Subramaniam, P., R., Student Attitude Toward Physical Education and Physical Activity: A Review of Measurement Issues and Outcomes. Journal of Teaching in Physical Education, 1999, Volume:19, Number:1.
80. Subramaniam, P., R., and Silverman, S., Middle School Students' Attitudes Toward Physical Education. Teaching and Teacher Education, 23, (5), 2007. 602-611.
81. Sunay, H., Sönmez, T., Ankara'daki Orta öğretim Kurumlarında Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Sorunlarına İlişkin Bir İnceleme Milli Eğitim Dergisi, Talim ve Terbiye Kurulu Kararı, İlköğretim Okulları Haftalık, Sayı 162, Bahar , Ankara 2004.
82. Sümer, N., Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar, Türk Psikoloji Yazıları, 3(6), 49-74, 2000.
83. Şerif, M., ve Şerif, C.,W., Sosyal Psikolojiye Giriş II, (Çev Mustafa Atakay Ve Aysun Yılmaz), Sosyal Yayınlar, İstanbul 1996.
84. Şişko, M., ve Demirhan G., İlköğretim Okulları ve Liselerde Öğrenim Gören Kız ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23:205-210, cT, Ankara 2002.
85. T. D., Lise Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı. Tebliğler Dergisi, 1988. 51 (2251), 577-675.
86. Tamer, K., ve Pular, A., Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri, Kozan Ofset Matbaası, Ankara 2001.
87. Taşgın, Ö., ve Tekin, M., Çeşitli Değişkenlere Göre İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum ve Görüşleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, Kastamonu, 2009, 17(2), 457- 466.

88. Taşmektepligil, M.,Y., Yılmaz, Ç., İmamoğlu, O., Ağaoğlu, Y., S., İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Ders Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyi ve Bu Konudaki Yeni Yaklaşımların Değerlendirilmesi, Muğla: 9. Spor Bilimleri Kongresi, Muğla 2006.
89. Tavşancıl, E., Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi, Nobel Yayıncılık. Ankara 2006.
90. Tekarslan, E., Baysal, C., Gencan, H., ve Kılınç, T., Sosyal Psikoloji, Filiz Kitabevi, İstanbul 1989.
91. Tezbaşaran, A., (1997). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Klavuzu, Psikologlar Derneği Yayınları,Ankara 1997.
92. Tiryak, M., S., ve Moralı, S., Sportif Katılımın Liseli Sporcuların Benlik Saygısı Üzerine Etkisi. Spor Bilimleri Dergisi, 1993, 3,(1), 1-9.
93. Treanor, L., Graber, K., Housner, L., And Wiegand, R., Middle School Students' Perceptions of Coeducational and Same-Sex Physical Education Classes.Journal of Teaching in Physical Education, 1998, 18, 43-56.
94. Turgut, F., Tutumların Ölçülmesi. Hacettepe Üniversitesi Yayını, Ankara 1977.
95. Ülgen, G., Eğitim Psikolojisi. Alkım Yayınevi. İstanbul 1997.
96. Yenal,T., Çamlıyer, H., Saraçaloğlu, A., İlköğretim İkinci Devre Çocuklarında Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Motor Beceri ve Yetenekler Üzerine Etkisi. G.Ü.B.E.S.B.D; IV: 15-16. Ankara, 1999.
97. Yetim, A., Sporun Sosyal Görünümü, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi. 5, Ankara2000, (1).
98. Yetim, A., Sosyoloji ve spor, (I. Baskı), Morpa yayıncılık matbaası, İstanbul 2005, 66-150.

EKLER

Ek 1: Anket formu

ANKET FORMU

Sayın Öğrenci,
Bu anket, "Ortaöğretim öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması" adlı bilimsel çalışmada kullanılacaktır.
Sizlerin soruları dikkatli ve doğru bir şekilde cevaplamanız, bu çalışmada tutarlı ve geçerli sonuçlar alınmasını sağlayacaktır. Lütfen soruları okuduktan sonra size en uygun gelen seçeneğin üzerini (X) işaretleyiniz. Anketin hiçbir yerine adınızı yazmayınız.

Göstereceğiniz ilgi ve yardımlar için şimdiden teşekkür eder, derslerinizde başarılar dilerim.

İrfan Tanrıverdi
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz?

Kız Erkek

2. Sınıfınız?

5.sınıf 6.Sınıf 7.sınıf 8.sınıf

3. Okul türünüz nedir?

Genel (düz) ortaokul özel okul

4. Yaşınız?

14 ve altı 15 16 17 18 ve üstü

5. Kaç kardesiniz var?

0 1 2 3 4 5 6 7 ve üstü

6. Ebeveynleriniz hayatta mı?

Annem ve babam sağ.
 Annem öldü - babam sağ
 Annem sağ- babam öldü
 Annem ve babam öldü.

7. Babanızın eğitim durumu nedir?

Okur -yazar değil Okur-yazar ilkokul () ortaokul () lise üniversite

8. Annenizin eğitim durumu nedir?

Okur -yazar değil Okur-yazar ilkokul () ortaokul () lise üniversite

9. Babanızın mesleği nedir?

işçi Memur Özel şirkette çalışıyor ()

Serbest Meslek

işyeri Sahibi Emekli işsiz Diğer.....

10. Annenizin Çalışıyor mu?

Hayır, Ev hanımı Evet, Bir iste çalışıyor

11. Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadardır?
(Sabit bir aylık geliriniz yoksa, ortalama yıllık gelirinizi 12 aya bölünüz)

403 YTL (Asgari ücret) ve altı 404 -1000 YTL 1001- 1500 YTL
 1501- 2000 YTL 2001 ve üstü YTL

12. Okul dışı boş zamanlarınızda egzersiz veya sporu ne sıklıkla yapıyorsunuz?

Her zaman Ara sıra Nadiren Hiç

13. Bir kulüp de (futbol, basketbol, karate, masatenisi, güres, vb) düzenli olarak spor yapıyor musunuz?

Evet Bazen Hayır

EK-1: ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİ İÇİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Sayın öğrenci,

Aşağıda beden eğitimi dersi ile ilgili cümleler bulunmaktadır. Her cümle için karşısında beş (5) cevap seçeneği vardır. Her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra cümledeki ifadeye ne düzeyde katılıyorsunuz, o cevap seçeneğini (X) işaretleyiniz. Cevap seçenekleri arasında doğru ya da yanlış cevap yoktur. Cevap verirken sadece haftalık ders programınız dâhilindeki beden eğitimi derslerini göz önünde bulundurunuz. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız.

1= Kesinlikle Katılmıyorum
2= Katılmıyorum
3= Kararsızım
4= Katılıyorum
5= Kesinlikle Katılıyorum

1. Beden eğitimi derslerini sabırsızlıkla beklerim.	(1) (2) (3) (4) (5)
2. Beden eğitimi derslerinde kendimi zinde hissederim.	(1) (2) (3) (4) (5)
3. Beden eğitimi dersini gereksiz bir ders olarak görüyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
4. Beden eğitimi ders aktivitelerinde iyi duruş alışkanlığı kazanıyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
5. Beden eğitimi derslerinde karşılaştığımız spor dallarının (voleybol, futbol vs.) saha ölçüleri, araç ve gereçleri ile ilgili bilgiler ilgimi çekiyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
6. Beden eğitimi dersinde karşılaştığımız spor dalları ile ilgili temel becerileri (parmak pas, vs) öğrenmekten zevk alıyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
7. Beden eğitimi dersleri sayesinde sporun sağlığa ne kadar yararlı olduğunu anlıyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
8. Beden eğitimi derslerinde öğrendiğim becerileri okul dışı aktivitelerde de uyguluyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
9. Beden eğitimi derslerinde temel sağlık kuralları ile ilgili bilgilerim artıyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
10. Beden eğitimi ders etkinlikleri az iletişim kurduğum sınıf arkadaşlarımla iletişimimizi artırıyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
11. Beden eğitimi ders etkinlikleri yakın olduğum arkadaşlarımla samimiyetimizi daha da güçlendiriyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
12. Beden eğitimi ders aktiviteleri kendime güven duymamı sağlıyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
13. Beden eğitimi ders aktivitelerinde arkadaşlarımla dostça oynuyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
14. Beden eğitimi derslerinin, günlük hayatın düzenine ve kurallarına uymayı kolaylaştırdığını düşünüyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
15. Beden eğitimi dersine katılmaktan zevk duyuyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
16. Beden eğitimi dersleri sınıf içi etkileşimimizi artırıyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
17. Beden eğitimi dersinde bir şey öğrenmediğimi düşünüyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
18. Haftalık beden eğitimi ders saat sayısı daha fazla olmalıdır.	(1) (2) (3) (4) (5)
19. Beden eğitimi derslerinde genellikle eşofmanlarımızı giyip hiçbir şey yapmadan tekrar çıkartıyoruz.	(1) (2) (3) (4) (5)
20. Beden eğitimi dersinde öğrendiğimiz bilgi, beceriler ve aktivitelerin ileriki hayatımızda hiç işimize yaramayacağını düşünüyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
21. Beden eğitimi ders aktiviteleri fiziksel gelişime katkı sağladığını düşünüyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
22. Beden eğitimi derslerinde rahatlayıp gevşiyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
23. Beden eğitimi dersleri sayesinde spor dallarını daha iyi tanıdığımı düşünüyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
24. Beden eğitimi dersi yaramaz ve tembel öğrencilerin dersidir.	(1) (2) (3) (4) (5)
25. Beden eğitimi dersi okul programlarından çıkartılmalıdır.	(1) (2) (3) (4) (5)
26. Beden eğitimi ders aktivitelerine katılmak istemiyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
27. Beden eğitimi dersleri sayesinde yeteneklerimin farkına varıyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
28. Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde sağlığımı daha iyi koruyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
29. Beden eğitimi derslerinde çoğunlukla gereksiz bilgi ve beceriler öğreniyoruz.	(1) (2) (3) (4) (5)
30. Beden eğitimi dersleri insanı okul dışında da egzersiz ve spor yapmaya teşvik ediyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
31. Beden eğitimi derslerinde sinir, kas ve eklem koordinasyonumuzu geliştirici hareketler yapıyoruz.	(1) (2) (3) (4) (5)
32. Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde zararlı alışkanlıklardan uzak duruyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
33. Beden eğitimi ders etkinliklerine sadece yüksek not almak için katılıyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
34. Beden eğitimi ders aktiviteleri öğrencileri okul kurallarını çiğnemeye teşvik ediyor.	(1) (2) (3) (4) (5)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	İrfan TANRIVERDİ
Doğum Yeri ve Tarihi	Ağrı 20.08.1981
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Y. Lisans Öğrenimi	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Bildiği Yabancı Diller	
Bilimsel Faaliyetler	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Milli Eğitim Bakanlığı
İletişim	
E-Posta Adresi	İrfantan04@gmail.com